

caiete
VIATĂ CREȘTINĂ

NOI MEDITERANE

DESCOPERIRI CARE SCHIMBĂ
PEISAJUL VIEȚII INTERIOARE,
DE MÂNA SFÂNTULUI JOSEMARÍA

LUCAS BUCH

LUCAS BUCH

**NOI
MEDITERANE**

**DESCOPERIRI CARE SCHIMBĂ
PEISAJUL VIEȚII INTERIOARE,
DE MÂNA SFÂNTULUI JOSEMARÍA**

© Copyright 2018 – Biroul de presă Opus Dei - *www.opusdei.org*

CUPRINS

Pridvor

I „Acea prima rugăciune ca fiu al lui Dumnezeu”

Cine este El pentru mine?

Speranța plină de încredere a fiilor lui Dumnezeu

A cultiva „sensul filiației divine”

A reveni acasă la Părinte

Ocupați cu iubirea

II „Isus este prietenul meu de nedespărțit”

„Altă Mediterană”

Un drum deschis pentru toți

Relatările prietenilor Domnului

Domnul ne așteaptă la tabernacol

Cristos prezent în cei care ne înconjoară

III „De la Rana mâinii drepte...”

„Rana Preasfântă a mâinii drepte a Domnului meu”

Apărați de Iubire

Drumul compasiunii

IV „Nu vorbi: ascultă-L”

Descoperirea Sfântului Duh, Mângâietorul

A primi darul lui Dumnezeu

„A cultiva adresarea plină de iubire și docilă către Sfântul Duh”

A învăța să recunoști glasul său

Ancorați în Iubirea pentru Dumnezeu, cu suflarea Sfântului Duh

V „La Isus, prin Maria”

„Și eu sunt fiul Maicii mele Maria”

«A reveni» la Isus prin Maria
La Maria, cu tandrețea copiilor

EPILOG

Pridvor

Viețile sfinților reprezintă o lumină care luminează calea vieții noastre atunci când se lasă noaptea. Ei au parcurs aceeași cale și au știut cum să ajungă la țintă: Iubirea lui Dumnezeu care este la originea noastră și care dorește să ne îmbrățișeze pentru veșnicie.

În aceste pagini ne vom uita la viața sfântă a lui Josemaría Escrivá; în special, asupra unora dintre descoperirile pe care le-a făcut în anii săi de tânăr preot. După cum au subliniat multe persoane care l-au cunoscut, a fost un om îndrăgostit de Dumnezeu, care a învățat multe suflete să „pătrundă în profunzimile iubirii lui Dumnezeu, astfel încât, prin cuvânt și faptă, să o poată arăta bărbaților și femeilor.

Însă, acest drum „spre interior” are o particularitate. Nu tranzitează dintr-un loc cunoscut către un altul, necunoscut: el înseamnă, mai degrabă, aprofundarea aceia ce este deja cunoscut, în ceea ce pare evident, pentru că a fost auzit de mai multe ori. Este *descoperit* atunci ceva care, în realitate, se știa, dar care acum este observat cu o forță și cu o profunzime nouă. Sfântul Josemaría se referă la acea experiență vorbind despre diferite „Mediterrane”, care s-au deschis treptat în fața ochilor săi într-un mod neașteptat. Explică aceasta, de exemplu, în Forja:

„În viața interioară, ca și în iubirea umană, este nevoie să fi perseverent. Într-adevăr, trebuie să meditezi de multe ori asupra aceluiași argumente, insistând până descoperi o nouă Mediterană.

– Și, oare, cum nu am mai văzut înainte asta, așa de clar?, te-ai putea întreba surprins. – Simplu, pentru că uneori suntem precum pietrele, care lasă să treacă apa, fără să absoarbă nici o picătură.

– De aceea, este nevoie să revenim la considerarea aceluiași lucru, căci nu e chiar același lucru!, ca să ne pătrundem de binecuvântările lui Dumnezeu”¹.

„A medita asupra aceluiași lucru” pentru a încerca să ne deschidem către întreaga lui bogăție și să descoperim astfel „că nu este chiar același lucru”! Acesta este drumul către contemplare spre care suntem chemați. Este vorba dea brăzda o mare care, pentru prima dată, nu are nimic nou, pentru că formează deja parte din peisajul nostru cotidian. Romanii numeau

Mediterrana *Mare Nostrum*: era vorba de marea cunoscută, de marea cu care conviețuiau. Sfântul Josemaría vorbește despre descoperirea Mediteranei pentru că, atâta vreme cât mergem către largul mărilor pe care credem că le cunoaștem bine, ni se deschid în fața ochilor orizonturi largi, nebănuite. Putem spune, astfel, Domnului, cu cuvintele Sfintei Ecaterina de la Siena : „ești precum o mare profundă, în care cu cât caut mai mult, cu atât găsesc mai mult și în care cu cât găsesc mai mult, cu atât caut mai mult”².

Aceste descoperiri vin din cauza luminilor pe care Dumnezeu ni le dă, atunci când și cum vrea El. Cu toate acestea, modul nostru de a considera lucrurile pe îndelete ne pune în situația de a primi aceste lumini de la Domnul. „Și precum cel care mai întâi care stătea în beznă și a văzut imediat soarele care îi lumina chipul și vede cu claritate ceea ce până atunci nu văzuse, în așa fel cel care primește Duhul Sfânt rămâne cu sufletul iluminat”³. În această carte vom revizui câteva dintre aceste Mediterane, pe care Sfântul Josemaría le-a descoperit în viața sa interioară, pentru a ne adânci împreună cu el „în profunzimea Iubirii lui Dumnezeu”.

|

„Acea prima rugăciune ca fiu al lui Dumnezeu”

Una dintre convingerile cele mai înrădăcinate la primii creștini era aceea că puteau să se adreseze lui Dumnezeu ca fii preaiubiți. Isus însuși i-a învățat: „Voi rugați-vă așa: „Tatăl nostru care ești în ceruri...” (Mt 6,9). El s-a prezentat în fața iudeilor ca Fiul iubit al Tatălui și i-a învățat pe discipolii săi să se comporte la fel. Apostolii l-au auzit adresându-se lui Dumnezeu în felul în care o făceau copiii evrei adresându-se părinților lor. Și, atunci când l-au primit pe Duhul Sfânt, ei înșiși au început să utilizeze acea formulă. Era vorba de ceva în mod radical nou, în privința pietății lui Israel, dar Sfântul Paul îl considera ca pe ceva obișnuit și cunoscut tuturor: „ați primit Duhul înfierii prin care strigăm: Abba, Tată! Însuși Duhul dă mărturie duhului nostru că suntem fii ai lui Dumnezeu” (Rm 8,15-16). Era o convingere care îi umplea de încredere și le dădea o îndrăzneală

neașteptată: „dacă suntem fii, suntem și moștenitori: moștenitori ai lui Dumnezeu, co-moștenitori ai lui Cristos” (Rm 8,17). Isus nu este doar Unul născut al Tatălui, ci și Primul născut al multor frați (conf. Rm 8,29; Col 1,15). Viața cea nouă trăită de Cristos se prezenta în fața ochilor acelor primi creștini ca o viață de fii preaiubiți ai lui Dumnezeu. Acesta nu era un adevăr teoretic sau abstract, ci ceva real, care îi umplea de o bucurie debordantă. O adevărată mostră a acestui lucru este strigătul care i-a scăpat apostolului Sfânt Ioan în prima sa scrisoare: „Priviți ce iubire a avut Tatăl pentru noi, numindu-ne fii ai lui Dumnezeu, așa cum și suntem!” (1 In 3,1).

Paternitatea lui Dumnezeu, iubirea sa singulară și blândă pentru fiecare dintre noi este ceva ce creștinii învățăm de mici copii. Și, totuși, suntem chemați să descoperim asta într-un mod personal și viu, care să ajungă să transforme relația noastră cu Dumnezeu. Făcând aceasta, se deschide în fața ochilor noștri o Mediterană de pace și încredere, un orizont imens în care putem să ne adâncim de-a lungul întregii noastre vieți. Pentru Sfântul Josemaría a fost o găselniță nesperată, deschiderea bruscă a unei panorame care era, în realitate, ascunsă în ceva ce cunoștea bine. Era în toamnă anului 1931; și-o amintea mulți ani după aceea: „V-aș putea spune până când, chiar și clipa, chiar și locul unde s-a petrecut acea primă rugăciune ca fiu al lui Dumnezeu. Am învățat să-l chem pe Tatăl, prin „Tatăl nostru”, de când eram copil; dar faptul de a simți, de a vedea, de a admira acea dorință a lui Dumnezeu de a deveni fiii săi... s-a petrecut pe stradă și într-un tramvai – o oră, o oră și jumătate, nu mai știu –; *Abba, Pater!*, trebuia să strig”⁴.

În lunile următoare, Sfântul Josemaría a revenit în mod repetat asupra acestui punct. În perioada de reculegere pe care a făcut-o un an mai târziu, de exemplu, nota el: „Ziua întâi. Dumnezeu este Tatăl meu. – Și nu mă dezic de această considerație”⁵. Îmi petrec ziua întreagă luând în considerare Paternitatea lui Dumnezeu! Deși, la început, o considerare atât de extinsă în timp ne poate surprinde, de fapt, ea semnalează profunzimea cu care a pătruns în el experiența filiației divine. De asemenea, prima noastră atitudine, în timpul rugăciunii și în general, atunci când ne adresăm lui Dumnezeu, trebuie să constea dintr-o mărturisire de abandon și de mulțumire. Dar, pentru ca adresarea noastră către Dumnezeu să

dobândească această formă, este de dorit să descoperim, personal, încă o dată, că El a dorit să fie Tatăl nostru.

Cine este El pentru mine?

Ca și Sfântul Josemaría, poate că am învățat de mici că Dumnezeu este Tată, dar poate că mai avem un drum lung de parcurs pentru a ne putea experimenta condiția de copii în toată radicalitatea ei. Cum putem facilita această descoperire?

În primul rând, pentru a descoperi paternitatea lui Dumnezeu este necesar cade mai multe ori *să refacem autentica sa imagine*. Cine este El pentru mine? Într-un fel conștient sau inconștient sunt oameni care se gândesc la Dumnezeu, ca pe Cineva care impune legi și anunță pedepse pentru cei care nu le îndeplinesc; Cineva care speră să i se respecte voința și se înfurie în fața nesupunerii; într-un cuvânt, un Stăpân față de care noi nu am putea fi decât în mod involuntar supuși. În alte cazuri – li se întâmplă și unor creștini -,Dumnezeu este perceput în mod fundamental ca un motiv pentru care trebuie să te porți bine. Oamenii se gândesc la El ca o cauza pentru care fiecare se mișcă spre locul unde realmente nu *vrea*, dar *trebuie* să meargă. Totuși, Dumnezeu nu este un tiranic Dominator, nici un Judecător de greșeli rigid și implacabil: este Tatăl nostru. Ne vorbește despre păcatele noastre, despre greșelile noastre, despre lipsa noastră de generozitate: dar face aceasta pentru a ne elibera de ele, pentru a ne promite Prietenia și Iubirea lui” ⁶.

Dificultatea de a observa că „Dumnezeu este Iubire” (1 In 4,8) se datorează, câteodată și crizei pe care o traversează paternitatea în diverse țări. Poate că am verificat asta în timp ce vorbim cu prietenii sau colegii : tatăl lor nu le lasă amintiri plăcute și un Dumnezeu care este Tată nu li se pare în mod deosebit agreabil. Propunându-le credința, este bine să-i ajutăm să vadă cum durerea lor, din această cauză, le dovedește până unde pot purta în suflet paternitatea: o paternitate care îi precedă și care îi cheamă. Pe de altă parte, un prieten, un preot îi pot ajuta prin apropierea lor ca să descopere iubire pentru „Tatăl, de la care își trage numele orice familie în cer și pe pământ” (Ef 3,14) și să încerce să simtă acea tandrețe și din „vocația de a păzi” ⁷ care tresaltă din fiecare și care ne deschide drumul către tată sau către mamă care *ei înșiși sunt acum deja* sau care ar vrea să

fie într-o bună zi. Astfel, ei pot să ajungă să descopere în esența sufletului lor autenticul chip al lui Dumnezeu și modul în care noi, fiii săi, suntem chemați să trăim, știindu-ne priviți de către El, cu o infinită iubire. Într-adevăr, un tată nu-și iubește fiul *pentru ceea ce face*, pentru rezultatele lui, ci pur și simplu, *pentru că este fiul său*. În același timp, îl lasă pe lume și încearcă să scoată din el ce este mai bun, dar mereu plecând de la cât de mult acesta valorează în ochii săi.

Ne poate sluji să luăm în considerație, în special, în momentele de înfrângere sau atunci când distanța dintre viața noastră și *modelele* pe care ni le prezintă lumea în care trăim ne determină să avem o considerație scăzută despre noi înșine. Poate că ar trebui să ne amintim mai des că „aceasta este „statura” noastră, aceasta este identitatea noastră spirituală: suntem fiii iubiți ai lui Dumnezeu, mereu (...). A nu ne accepta, a trăi nemulțumiți și a gândi negativ înseamnă a nu ne recunoaște identitatea cea mai autentică : este ca și cum m- aș întoarce cu spatele, atunci când Dumnezeu ar vrea să-și fixeze ochii la mine; înseamnă să vrei să împiedici ca visul său să se îndeplinească în mine. Dumnezeu ne iubește așa cum suntem și nu este păcat, defect sau greșală care să-l facă să-și schimbe ideea” ⁸.

A ne da seama că Dumnezeu este Tatăl se potrivește cu a ne lăsa priviți de El, *ca niște fii foarte iubiți*. În acest fel, vom înțelege că *meritul* nostru nu depinde de ceea ce avem – talentele noastre – sau de ceea ce facem – reușitele noastre –,ci de Iubirea care ne-a creat, care ne-a *visat* pe noi și ne-a *intemeiat* „înaintea de crearea lumii” (Ef 1,4). În fața ideii reci despre Dumnezeu, pe care lumea contemporană și-o face, câteodată, Papa Benedict al XVI-lea a dorit să amintească de la începutul pontificatului său că „nu suntem produsul întâmplător și fără sens al evoluției. Fiecare dintre noi este fructul unui gând de-al lui Dumnezeu. Fiecare dintre noi este dorit, fiecare este iubit, fiecare este necesar” ⁹. Cu adevărat această idee are consecințe în viața noastră cotidiană?

Speranța plină de încredere a fiilor lui Dumnezeu

Sfântul Josemaría le amintea, în mod frecvent, credincioșilor din Opus Dei că „baza vieții noastre spirituale este sensul filiației noastre divine” ¹⁰. Compara aceasta cu „firul care unește perlele unui lung și

minunat colier. Filiația divină este firul și în el se cuplează toate virtuțile, pentru că sunt virtuțile ale unui fiu al lui Dumnezeu”¹¹. De aceea este crucial să-i cerem lui Dumnezeu să ne deschidă această Mediterană, care susține și dă formă întregii noastre vieți spirituale.

Firul filiației divine se traduce printr-o „atitudine cotidiană de abandon plin de speranță”¹², o atitudine care este specifică fiilor, în special atunci când sunt de vârstă mică. De aceea, în viața și în scrierile Sfântului Josemaría, filiația divină mergea mai degrabă unită cu copilăria spirituală. Într-adevăr, oare, cât de tare îl interesează succesivele căderi pe copilul care învață să meargă pe bicicletă ? Nu înseamnă nimic, atâta timp cât îl vede pe tatăl său în apropiere, încurajându-l să încerce din nou. În aceasta constă abandonul său plin de speranță: „Tata spune că eu pot ... haide!”.

A ne ști fii ai lui Dumnezeu înseamnă și siguranța pe care ne sprijinim pentru aduce la bun sfârșit misiunea pe care Domnul ne-a încredințat-o. Ne vom simți precum acel fiu căruia tatăl său îi spune : „Fiule, du-te azi să lucrezi în vița de vie (Mt 21,28). Poate că ne va asalta, mai întâi, nesiguranța sau mii de alte întâmplări de orice fel. Dar, imediat, vom înțelege că Tatăl nostru este cel care ne cere asta, demonstrându-ne o încredere imensă. Ca și Cristos, vom învăța să ne abandonăm în mâinile Tatălui și să-i spunem din adâncul inimii noastre : „Să nu fie ceea ce vreau eu, ci ceea ce tu vrei” (Mc 14,36). Sfântul Josemaría ne-a învățat prin viața sa să ne comportăm în acest fel, ca și Cristos : „De-a lungul anilor, am încercat să mă sprijin, fără încetare, pe această grozavă realitate. Rugăciunea mea, în orice împrejurare, a fost aceeași, cu tonuri diferite. I-am spus : Doamne, Tu m-ai adus aici; Tu mi-ai încredințat aceasta sau aceea, iar eu am încredere în Tine. Știu că ești Tatăl meu și am văzut mereu că cei mici erau absolut siguri de părinții lor”¹³.

Desigur, nu putem nega faptul că vor fi dificultăți. Dar ne vom confrunța cu ele datorită conștiinței cu care, orice s-ar întâmpla, acest Tată atotputernic ne însoțește, este de partea noastră și veghează asupra noastră. El va îndeplini ceea ce noi ne propunem, pentru că la urma urmei este opera sa; o va face, poate, într-un mod diferit, dar mai rodnic. „Atunci când te abandonezi adevărului din Domnul, vei învăța să te mulțumești cu ceea ce urmează și să nu-ți pierzi seninătatea, dacă sarcinile – în ciuda faptului că ai

depus tot efortul și mijloacele necesare – nu se dovedesc a fi pe gustul tău... Pentru că au „ieșit” așa cum îi place lui Dumnezeu să iasă” ¹⁴.

A cultiva „sensul filiației divine”

Sfântul Josemaría, – trebuie să subliniem acest lucru – nu semnala ca fiind bază a spiritului Opus Dei *filiația divină*, ci *sensul* filiației divine. Nu e suficient *să fi* fiu al lui Dumnezeu, ci trebuie să *ne știm* fii ai lui Dumnezeu, în așa fel încât viața noastră să dobândească acel *sens*. Să ai această siguranță în inimă este baza cea mai solidă; adevărul filiației noastre divine se transformă atunci în ceva operativ, cu repercusiuni concrete în viața noastră.

Pentru a cultiva un asemenea *sens* este bine să *aprofundezi* acea realitate cuminte și cu inima. Cu *mintea*, mai întâi, meditând în rugăciunea ta la pasajele din Scriptura care vorbesc despre paternitatea lui Dumnezeu, despre filiația noastră, despre viața fiilor lui Dumnezeu. Această meditație poate primi lumina din multe texte de-ale Sfântului Josemaría referitoare la condiția noastră de fii ai lui Dumnezeu ¹⁵ sau din reflecțiile ale altor sfinți și scriitori creștini ¹⁶.

Cu *inima*, putem aprofunda condiția noastră de fii ai lui Dumnezeu, adresându-ne Tatălui cu încredere, abandonându-ne Iubirii sale, actualizând, cu sau fără cuvinte, atitudinea noastră filială și încercând să păstrăm prezentă mereu Iubirea pe care El ne-o poartă. Un mod de a face asta este să ne adresăm Lui, prin scurte invocații și rugăciuni. Sfântul Josemaría sugera: „Cheamă-l Părinte de multe ori pe zi și spune-i – în singurătate și în inima ta – că îl iubești, că îl adori: că simți pentru el mândria și puterea de a fi fiu al său” ¹⁷. De asemenea, putem să utilizăm și vreo scurtă rugăciune care să ne ajute să înfruntăm ziua cu siguranța de a ne simți fii ai lui Dumnezeu sau să o terminăm, cu mulțumire, cu căință și cu speranță. Papa Francisc le propunea astfel tinerilor : „Doamne, îți mulțumesc pentru că mă iubești; sunt sigur că mă iubești; lasă-mă să mă îndrăgostesc de viața mea”. Nu de defectele mele, pe care trebuie să le corectez, ci de viață, care este un mare dar : este timpul pentru a iubi și a fi iubit” ¹⁸.

A reveni acasă la Părinte

Familia a fost descrisă ca fiind „locul la care se revine”, acolo unde ne aflăm regăsirea și odihna. Așa este, în special, pentru că acesta este „sanctuarul iubirii și al vieții”¹⁹, așa cum îi plăcea Sfântului Ioan Paul al II-lea să spună. Acolo regăsim Iubirea care dă sens și valoare vieții noastre, pentru că ea se află la originea însăși a vieții.

La fel, a ne simți fii ai lui Dumnezeu ne permite să ne întoarcem la El, cu încredere, atunci când suntem oboșiți, când am fost tratați cu răutate și când ne simțim răniți... sau, de asemenea, atunci când l-am ofensat. *Întoarcerea la Părinte* este alt mod de a trăi cu această atitudine de „abandon plin de speranță”. Este bine să medităm deseori la parabola tatălui care avea doi fii, amintită de Sfântul Luca (Conf. Lc 15,11-32) : „Dumnezeu ne așteaptă, precum tatăl din parabolă, cu brațele deschise, deși nu merităm asta. Nu contează cedatorii avem. Ca și în cazul fiului risipitor, este nevoie doar să ne deschidem inima, să ne fie dor de casa Tatălui nostru, să ne minunăm și să ne bucurăm în fața darului pe care Dumnezeu ni-l face de a ne putea chema și de a fi, în ciuda atâtor lipsuri de comunicare din partea noastră, fii ai săi, cu adevărat”²⁰.

Acel fiu, poate că de abia s-a gândit la durerea pe care i-a cauzat-o Părintelui său: mai ales îi era dor de cât de bine se comportau cu el, atunci când era încasa paternă (conf. Lc 15,17-19). Se îndreaptă într-acolo cu ideea de a nu fi decât încă un *slujitor* printre alții. Totuși, tatăl său îl primește – iese să-l caute, i se prinde de gât și îl umple de sărutări! – amintindu-i identitatea sa cea mai profundă: *el este fiul său*. De îndată îi preia hainele, încălțăminte, inelul... –semnele filiației sale –, pe care nici măcar răul său comportament nu putea să le șteargă. „La urma urmelor era vorba despre propriul său fiu și o asemenea relație nu putea să fie îndepărtată și nici distrusă de nici un fel de comportament”²¹.

Deși câteodată am putea să-l vedem pe Dumnezeu ca pe un Stăpân, ai cărui slujitori suntem sau ca pe un Judecător rece, El rămâne fidel Iubirii sale de Părinte. Posibilitatea de a ne apropia de El, după ce am căzut, este întotdeauna o ocazie minunată de a-l descoperi. În același timp, asta ne revelă propria noastră identitate. Nu este vorba doar ca El să fi decis să ne iubească, pentru că așa îi vine, ci că în mod clar *suntem* – prin har – *fii ai lui Dumnezeu*. *Suntem* fii ai lui Dumnezeu și nimic și nimeni nu ne va putea

fura niciodată această demnitate. Nici măcar noi înșine. De aceea, în fața realității slăbiciunii noastre și a păcatului – conștient și voluntar – să nu ne lăsăm invadați de disperare. Așa cum semnala Sfântul Josemaría „această concluzie nu este ultimul cuvânt. Ultimul cuvânt îl spune Dumnezeu și este cuvântul iubirii sale cea salvatoare și plină de milostenie și, prin urmare, este cuvântul filiației noastre divine” ²².

Ocupați cu iubirea

Sensul filiației divine schimbă totul, așa cum i s-a schimbat viața Sfântului Josemaría atunci când a descoperit în mod neașteptat acea Mediterană. Ce diferită este viața interioară, atunci când, în loc să o fundamentăm pe reușitele noastre sau pe ideile noastre de a o îmbunătăți, o bazăm pe Iubirea care ne precedă și ne așteaptă! Dacă cineva acordă prioritate pentru ceea ce el însuși *face*, viața sa spirituală se mișcă, aproape în exclusivitate, în jurul stării sale personale. Pe termen lung, acest mod de a trăi nu numai că conține riscul de a fi lipsiți de iubirea lui Dumnezeu, uitată într-un colț al sufletului, ci și de a cădea în dezamăgire, pentru că este vorba despre o luptă în care acel om se află singur în fața înfrângerii.

Atunci când, în schimb, ne concentrăm pe ceea ce *Dumnezeu face*, ne lăsăm iubiți în fiecare zi de către El, primindu-i zilnic Mântuirea, lupta dobândind altă tărie. Dacă ieșim învingători, ni se va deschide, cu o mare naturalețe, calea mulțumirilor și a laudelor; dacă suntem învinși, atitudinea noastră față de Dumnezeu va consta din a reveni, plini de încredere, la Tatăl, cerând iertare și lăsându-ne îmbrățișați de El. Se înțelege astfel că „filiația divină nu este o virtute particulară, care are propriile sale acte, ci condiția permanentă a celui care deține virtuțile. De aceea, nu se acționează ca fiu al lui Dumnezeu prin anumite acțiuni: întreaga noastră activitate, exercitarea virtuților noastre, poate și trebuie să fie exercițiul filiației divine” ²³.

Nu există înfrângere pentru cel care dorește să primească zilnic Iubirea lui Dumnezeu. Chiar și păcatul se poate transforma într-o ocazie de a ne aminti identitatea de fii și de reveni la Tatăl, care dorește să iasă în întâmpinarea noastră strigând: „Fiule, fiu al meu!”. Din această conștiință se va naște – așa cum se naștea în Sfântul Josemaría – puterea de care avem nevoie pentru a merge încă o dată după Domnul. „Știu că voi și cu mine, în

mod hotărât, prin strălucirea și cu ajutorul harului, vom vedea ce lucruri anume trebuie să ardem și le vom arde; ce lucruri trebuie să aruncăm și le vom arunca; ce lucruri trebuie să dăruim și le vom dărui”²⁴. Dar vom face asta fără îngrijorare și fără deznădejde, încercând să nu confundăm idealul vieții creștine cu perfecționismul²⁵. Vom trăi astfel, în așteptarea Iubirii pe care Dumnezeu ne-o arată, fiind ocupați să iubim. Vom fi precum fii cei mici care au descoperit puțin din iubirea Tatălui lor și doresc să-i mulțumească în mii de feluri și să fie pe placul lui cu toată dragostea – puțină sau multă – pe care sunt capabili s-o exprime.

II

„Isus este prietenul meu de nedespărțit”

Evangheliile îl arată pe Isus într-o constantă relație cu persoane foarte diferite: bolnavi care caută vindecare, păcătoși care tânjesc după iertare, curioși, chiar și spioni... Dar împrejurul Maestrului se află, mai ales, prietenii săi. Astfel îi numește Isus pe discipolii: „prietenii mei” (Lc 12,4). Este emoționant să-l privești pe Domnul în fața mormântului lui Lazăr; plânsul lui emoționant îi face pe evrei să comenteze: „Priviți cât de mult îl iubea” (In 11,36). Mai apoi, în timpul Cinei celei de Taină, El le va explica apostolilor sensul morții sale de pe Cruce: „Nimeni nu are iubire mai mare decât aceea de a-și da viața pentru prietenii săi” (In 15,13). Și, poate în fața mirării apostolilor, insistă: „Nu vă mai numesc servitori, pentru că servitorul nu știe ce face stăpânul lui. Însă v-am numit pe voi prieteni pentru că toate câte le-am auzit de la Tatăl vi le-am făcut cunoscute” (In 15,15).

Pentru Iubirea pe care o are pentru noi, Isus ne face prietenii săi. Darul Duhului Sfânt ne așază într-o relație nouă cu Dumnezeu. Primim același Duh al lui Cristos, care ne face fiii Tatălui și ne introduce și într-o intimitate specială cu Isus: în realitate, ne identifică cu El. Totuși, făcând aceasta nu ne dizolvă individualitatea și nici nu ne elimină personalitatea. De aceea, identificarea cu Cristos se trăiește împreună cu prietenia Lui. Viața harului inițiază o relație de a vorbi cu tu, cu Dumnezeu: îi pătrundem misterul și putem acționa ca și El. Această unitate profundă de cunoaștere și de intenții face posibil ca, fiind noi niște sărmame creaturi, să-l simțim pe Dumnezeu, așa cum spunea Sfântul Augustin, în adâncimile intimității noastre; și să putem să vrem și să căutăm același lucru ca și El. Chiar din aceasta – *idem velle, idem nolle*, a iubi și a respinge același lucru – constă prietenia.

„Altă Mediterană”

De când era tânăr, Sfântul Josemaría a învățat că Isus îi era prieten și un prieten foarte special. A evocat această veche experiență, într-un gând din *Drum*: „Cauți compania prietenilor care cu conversația și afecțiunea lor, cu apropierea lor, îți ușurează exilul acestei lumi... cu toate că prietenii, uneori, trădează. – Nu cred că e rău ceea ce faci. Dar... de ce nu cultivi în fiecare zi, cu mai mare intensitate, compania, conversația cu Marele Prieten, care nu trădează niciodată?”²⁶.

Era ceva ce învățase cu ani în urmă și pe care biografia săi îl pun în relație cu sfatul pe care l-a primit prin îndrumarea spirituală în perioada Seminarului²⁷. O dată cu timpul, devenea tot mai profundă descoperirea prieteniei cu Cristos. Este posibil, ca un moment important al acestei descoperiri să fi avut loc în perioada în care s-a deschis în fața ochilor săi panorama imensă a filiației divine. În timp ce se afla la Segovia, aflându-se într-o retragere spirituală, el scria: „Ziua întâi. Dumnezeu este Tatăl meu. – Și nu ies din această afirmație. – Isus este Prietenul meu de nedespărțit, (o altă Mediterană), care mă iubește cu toată divina nebunie a Inimii sale. Isus..., Dumnezeul meu... care este și El om”²⁸.

O descrie ca pe o „altă Mediterană” – prima a fost paternitatea lui Dumnezeu –, așadar, ca ceva ce cunoștea deja și care, totuși, se deschidea în fața privirii sale într-un fel nou. Această descoperire a fost pentru Sfântul Josemaría, în primul rând, ca o sursă de consolare. În acea primă parte a anilor 30, avea în fața sa sarcina imensă de a realiza voința pe care Dumnezeu i-o arătase în ziua de 2 octombrie 1928. Avea un mesaj de transmis tuturor oamenilor și de realizat în Biserică. Dar trebuia să facă aceasta „cu o lipsă absolută de mijloace materiale: douăzeci și șase de ani, harul lui Dumnezeu și simțul umorului. Și atât”²⁹. Panorama deschisă de acest nou orizont, îi confirma faptul că în acea misiune nu era singur. Îl însoțea Isus, Prietenul său, care îi înțelegea perfect toate preocupările și neliniștile, pentru că El „este și El om”. Inima lui Isus a însemnat pentru Sfântul Josemaría o dublă revelație: cea a „carității imense a Domnului”, pe de o parte, de vreme ce „Inima lui Isus este Inima lui Dumnezeu întrupat”³⁰; și, pe de altă parte, înțelegerea și blândețea lui Isus, față de propriile noastre limitări, dificultăți și căderi. În momentele sale de

rugăciune, poate că el a încercat ceea ce avea să transpună, într-un gând din *Drum*: „Isus este prietenul tău. – Este Prietenul. – Cu inimă de carne, ca a ta. – Cu ochi, privind plini de iubire, care au plâns pentru Lazăr... Și tot atât ca pe Lazăr te iubește și pe tine”³¹. Această Iubire, divină și umană, în același timp, infinită și apropiată, era un sprijin puternic care avea să-i permită să meargă înainte, în orice împrejurare. Chiar îi dădea un realism și un grad nou de urgență întregii sale vieți interioare³².

Un drum deschis pentru toți

Sfântul Josemaría însuflețea persoanele care se apropiau de el pentru a merge pe drumul prieteniei cu Cristos. Le explica faptul că înțelegerea cu Maestrul nu avea nevoie de formalități prea multe și nici de metode complexe. Era suficientă apropierea de El, cu simplitate, ca și față de oricare alt prieten. La urma urmelor acesta este modul în care îl tratau cei care îl iubeau cel mai mult, cât timp a trăit printre ei: „Ți-a dat oare seama de toată afecțiunea, de toată încrederea pe care o aveau prietenii lui Cristos pentru El? Cât de firesc îi reproșează surorile lui Lazăr absența Sa: te anunțasem! Dacă Tu ai fi fost aici!... — Spune-I așadar, calm și încrezător: învață-mă să-Ți arăt aceeași dragoste ca Marta, Maria și Lazăr; la fel cum făceau cei doisprezece chiar dacă, la început, te urmau din motive mai puțin supranaturale”³³.

Tinerii care se apropiau de Sfântul Josemaría rămâneau uimiți în fața firescului cu care el se adresa Domnului și cu care îi însuflețea pe ceilalți ca să se comporte față de El. De-a lungul întregii sale vieți, el a propus, fără încetare, acest drum. Unul dintre primii care i-a comentat învățăturile se exprima astfel: „Pentru a ajunge la această prietenie este nevoie ca tu și cu mine să ne apropiem de El, să-l cunoaștem și să-l iubim”³⁴. Prietenia presupune o înțelegere, iar acesta este primul lucru la care ne invită descoperirea lui Isus ca prieten. „Mi-ai scris: „A te ruga înseamnă a vorbi cu Dumnezeu. Dar, despre ce?” – Despre ce? Despre El, despre tine: bucurii, tristeți, succese și înfrângeri, ambiții nobile, preocupări zilnice... slăbiciuni! și rugăciuni de mulțumire și cereri: și Iubire și ispășire. În două cuvinte: a-L cunoaște și a te cunoaște: „a frecventa un prieten”³⁵.

Răsună din aceste cuvinte acel *noverim Te, noverim me*, despre care vorbea Sfântul Augustin : Domnul, ca să Te cunosc și să mă cunosc”³⁶; și

acel „să vorbim despre prietenie, stând de multe ori să vorbim, singuri, cu cine știm că ne iubește”³⁷, ale Sfintei Tereza. În definitiv, discuția personală cu Isus Cristos este filonul vieții interioare. Și asta, pentru cei care caută sfințenia în mijlocul lumii, constă în a învăța să-l găsim în toate împrejurările zilei, pentru a stabili cu El un dialog continuu.

Nu este vorba de un ideal nerealizabil, ci de ceva pe care multe persoane au știut să-l pună în practică în propria lor viață. În munca cotidiană, în viața de familie, pe străzile orașului și la țară, pe cărările de munte și la mare... peste tot îl putem recunoaște pe Cristos care ne așteaptă și ne însoțește ca un prieten. De nenumărate ori a repetat Sfântul Josemaría că „noi, fiii lui Dumnezeu, trebuie să fim niște contemplativi: persoane care, în mijlocul vuietului mulțimii, știu să găsească liniștea unui suflet ce se întreține fără încetare cu Domnul, știu să-L privească cum ai privi un Tată, cum ai privi un Prieten pe care l-ai iubi nespus”³⁸. Întreaga noastră viață se încadrează în rugăciunea noastră, la fel cum se întâmplă în conversațiile dintre prieteni, unde vorbim despre orice. „Faptele Apostolilor ne spun că, după Înviere, Domnul și-a adunat ucenicii și i-a întreținut *in multis argumentis*. Vorbeau despre multe lucruri, despre tot ce-l întrebau: aveau o șezătoare”³⁹.

Pe lângă această discuție continuă, care face din propria noastră viață subiectul de conversație cu Dumnezeu, noi putem, de asemenea, să încercăm să-l *cunoaștem* tot mai mult, căutându-l în unele *locuri* în care a dorit să rămână într-un mod mai explicit. Să trecem în revistă acum trei dintre ele.

Relatările prietenilor Domnului

Evangheliștii au adunat, inspirați de Sfântul Duh, principalele amintiri ale Maestrului. Sfântul Josemaría era un îndrăgostit de Isus și, de aceea, „Sfânta Biblie, în special Evangheliile, nu a fost în mâinile sale doar o carte bună de lectură, în care a întâlnit multe învățăminte benefice, ci a constituit și un loc de întâlnire cu Cristos”⁴⁰.

De la început, cei care se apropiau de activitatea Lucrării înțelegeau de îndată că acel tânăr preot era un suflet care trăia într-o intimă comuniune cu Dumnezeu. Acea intimitate reieșea din predica sa: „se îndrepta spre tabernacol, ca să vorbească cu Dumnezeu, cu același realism cu care ne

vorbea nouă”, „și astfel te simțeau ca fiind între apostolii și discipolii Domnului, ca fiind unul dintre ei” ⁴¹. Acest mod de a se apropia de Scriptură este același pe care îl recomanda mai apoi. De multe ori l-am luat în considerare: „Eu te sfătuiesc ca, în rugăciunea ta, să intervii în pasajele evangheliei, ca un personaj în plus. Mai întâi, imaginează-ți scena sau misterul, care îți va sluji pentru a te reculege și a medita. Apoi, aplică inteligența, pentru a medita asupra acelei trăsături a vieții Învățătorului: inima sa duioasă, umilința sa, puritatea sa, îndeplinirea voinței Tatălui. Apoi povestește-i ce ți se întâmplă ție de obicei în astfel de situații, prin ce treci, ce se petrece. Rămâi atent, pentru că poate el va dori să îți arate ceva: și vor apărea aceste mișcări interioare și îți vei da seamă de aceste muștrări” ⁴².

Prin acest sfat, el ne deschidea un secret al sufletului său. Comentând acest mod de a se apropia de Scriptură, Fericitul Alvaro del Portillo semnala că: „Familiaritatea cu Domnul Nostru, cu Maica sa, Sfânta Maria, cu Sfântul Iosif, cu primii 12 Apostoli, cu Marta, Maria și Lazăr, cu Iosif din Arimateea și Nicodim, cu discipolii de la Emaus, cu Sfintele Femei, este ceva viu, ca o consecință și un rezultat al unei neîntrerupte discuții, a acelei „a se pune în scenă” a Sfintei Evanghelii, pentru a deveni încă un personaj” ⁴³.

Validitatea acestui mod de a se ruga rămâne confirmată de către viața și învățăturile multor sfinți. Este același lucru cu recomandările ultimilor pontifi, atunci când au semnalat importanța apropierei noastre de Evanghelie, având o atitudine de rugăciune, sugerând practica a *lectio divina*. Este vorba de apropierea de Evanghelie fără grabă, cu reținere. Începând cu un pasaj, vom putea să ne oprim și să gândim: „Cum ar fi asta?” și să intrăm în scenă „ca încă un personaj”, imaginându-ne fețele oamenilor, chipul lui Isus. Vom încerca atunci să înțelegem sensul cuvintelor sale, știind că în multe cazuri vom avea nevoie de o anumită explicație, căci este vorba de un text antic, care aparține unei culturi, în parte diferită de a noastră. De aici rezultă importanța de a conta pe o versiune a textului care să aibă suficiente adnotări și de a se sluji, de asemenea, de cărțile bune despre Evanghelie și despre Scriptură.

După aceea, citim din nou textul și ne întrebăm: „Doamne, ce îmi spune mie acest text? Ce vrei să schimbi în viața mea prin acest mesaj? Ce mă supără din acest text? De ce nu mă interesează asta?” sau poate: „Ce îmi

place? Cum sunt stimulat prin acest Cuvânt? Ce mă atrage? De ce mă atrage?”⁴⁴. Poate că ne va veni în minte vreo persoană aflată în nevoie, pe care o avem aproape, poate că ne amintim de faptul că avem de cerut iertare cuiva... În final, vom lua în considerare: Cum pot *să răspund*, cu viața mea, la ceea ce îmi propune Isus în acest text? „Rămâi atent, pentru că poate el va dori să îți arate ceva: și vor apărea aceste mișcări interioare și îți vei da seamă de aceste muștrări”⁴⁵. Poate că ne va da puțină iubire, o dorință de dăruire și, mereu, siguranța că El ne însoțește. Această contemplare a vieții Domnului este fundamentală pentru un creștin, căci „tinde să creeze în noi o viziune sapiențială, conformă cu Dumnezeu, asupra realității și să formeze în noi „gândul lui Cristos” (1 Cor 2,16)”⁴⁶.

Fără îndoială că există multe căi pentru a-l înțelege pe Isus prin intermediul Scripturii. De aceea, Sfântul Josemaría nu pretindea că oferă o metodă, ci doar că dă câteva sfaturi practice care ar putea să slujească pentru meditație și contemplație, până la a ajunge „să irumpă în afecțiune: acte de iubire și de durere, acțiuni de mulțumire, cereri, propuneri..., care constituie rodul copt al rugăciunii adevărate”⁴⁷.

Domnul ne așteaptă la tabernacol

„Atunci când te apropii de tabernacol gândește-te că El...te așteaptă de acum 20 de secole”⁴⁸. Euharistia este, fără îndoială, un *loc* privilegiat pentru a-l întâlni pe Isus Cristos și pentru a lega prietenie cu El. Aceasta este, de asemenea, și drumul pe care l-a urmat Sfântul Josemaría. Credința sa în prezența vie a lui Cristos se manifesta prin toate gesturile sale în fața Preasfântului Sacrament. Encarnita Ortega care l-a cunoscut în anii 40, își amintea astfel prima meditație pe care a ascultat-o predicată de el, la care a asistat cu o anumită curiozitate: „Reculegerea sa, extrem de firească, îngenuncherea sa în fața tabernacolului și modul său de a ne face să ne atașăm de rugăciunea pregătitoare a meditației, animându-ne ca să fim conștienți de faptul că Domnul era acolo, că ne privea și ne asculta, m-a făcut să uit imediat de dorința mea de a asculta un mare orator”; și, în schimb, s-a deschis în interiorul său o percepție vie despre „nevoia de a-L asculta pe Dumnezeu și de a fi generoasă cu El”⁴⁹.

Același lucru și-l amintesc cei care l-au văzut celebrând Liturghia: „Modul de a celebra Sfânta Liturghie, realizată de Părinte, tonul sincer și

plin de grijă cu care se ruga în diferitele rugăciuni, fără nici cea mai mică afectare, îngenunchierile sale și celelalte gesturi liturgice, mă impresionau în mod viu: Dumnezeu era acolo, era realmente prezent”⁵⁰. Nu era vorba despre lucruri speciale, ci de modul de a fi și de a se mișca, despre intensitatea rugăciunilor, de modul de a se reculege. Și noi ne putem adresa astfel lui Dumnezeu, dacă vom trăi cu siguranța faptului că Isus Cristos, „prietenul de nedespărțit”, este cu adevărat prezent în Euharistie. Celor care au locuit în primul cămin al Lucrării, atunci când a fost posibil în sfârșit să fie Domnul în tabernacol, Părintele le amintea că Dumnezeu „era un rezident mai mult – primul –, deoarece îl anima pe fiecare, să rămână puțin și să-i țină companie, să îl „salute” cu o îngenunchiere, atunci când intra și când ieșea din DYA, să se ducă la tabernacol, cu gândul, în timpul nopții”⁵¹.

Sunt acele detalii mici, atunci când punem suflet în ele, cele care exprimă și, în același timp, ne hrănesc credința: să ne îndreptăm gândurile către Dumnezeu, atunci când vedem o biserică, să-i facem o scurtă vizită în timpul zilei, să încercăm să trăim Slujba cu intensitate și în reculegere, mutându-ne cu imaginația în fața tabernacolului pentru a-L saluta pe Domnul sau pentru a-i oferi munca noastră... Mici detalii, aceleași pe care le adresăm prietenilor noștri, atunci când ne ducem să-i vedem sau le trimitem un mesaj de-a lungul zilei.

Cristos prezent în cei care ne înconjoară

Porunca Iubirii este semnul distinctiv al celor care îl urmează pe Cristos. Și nu este doar un mod de viață, ci ceva care se naște din credința în care însuși Isus Cristos este prezent, prin persoanele care ne înconjoară. Este vorba despre ceva profund, dezvăluit de învățăturile Domnului: în diverse ocazii ne amintește faptul că, având grijă de cei care au nevoie – și toți, fiecare în felul său, au nevoie de noi –, în realitate este El însuși cel de care avem grijă⁵². De aceea este atât de important „să-l recunoaștem pe Cristos, care ne iese în întâmpinare, prin frații noștri, oamenii”⁵³.

Sfântul Josemaría a înțeles să-l întâlnească pe Cristos, în primul rând, printre oamenii cei mai nevoiași. În prima parte a anilor treizeci, și-a dedicat multe ore ca să viziteze familii de oameni aflați în nevoie din suburbiile Madridului, să-i îngrijească pe bolnavi în spitalele capitalei și să

le predea cateheza copiilor săraci. Mai târziu, a știut să transmită urgența acestei griji tinerilor care se apropiau de Lucrare. De altfel, acești tineri simțeau iubirea – umană și divină – pe care Părintele o avea pentru ei. Francisco Botella, de exemplu, își amintea că, atunci când l-a cunoscut, l-a primit „ca și cum m-ar fi cunoscut din totdeauna; încă păstrez în memorie privirea lui profundă, care a intrat în sufletul meu și bucuria lui care m-a mișcat profund, umplându-mă de fericire și pace. Mi s-a părut că mă cunoștea pe dinăuntru și, în același timp, totul era de un firesc și o simplitate care mă făceau să mă simt ca în familia mea”⁵⁴. Altul dintre acei tineri, nu neapărat sentimental, recunoștea: „are grijă de noi așa cum nu ar putea avea maicile noastre”⁵⁵.

În acei tineri, ca și la săraci și la bolnavi, Sfântul Josemaría își *întâlnise* Prietenul. Niște ani mai târziu, „căzut pe gânduri, printre fiii săi, îi întreba: „fiilor, știți voi, oare, de ce vă iubesc atât de mult?” Se făcea liniște și Părintele adăuga: „pentru că văd fierbând în voi Sângele lui Cristos”⁵⁶. Isus, Prietenul său, îl dusesese să-L întâlnească în oamenii care îl înconjurau și, în special, în cei aflați în nevoie. Și noi, pe lângă Evanghelie și Euharistie „suntem chemați să-L slujim pe Isus răstignit, în orice persoană neînsemnată, să atingem carnea binecuvântată a celor excluși, pe cei cărora le este foame sau sete, celor dezbrăcați, închiși, bolnavi, fără de muncă, urmăriți, refugiați, emigranți. Acolo îl vom întâlni pe Dumnezeuul nostru, acolo îl vom atinge pe Domnul nostru”⁵⁷.

III

„De la Rana mâinii drepte...”

Sfântul Ioan povestește că în ziua Învierii, pe seară, discipolii se reuniseră în casă, cu „ușile închise de frica evreilor” (In 20,19). Stăteau închiși, plini de frică. Atunci „a venit Isus, a apărut în mijlocul lor și le-a spus: – Pacea să fie cu voi. Și spunând acestea, le-a arătat mâinile și coastele sale” (In 20,19-20). Dintr-odată, neliniștea acelor oameni s-a transformat într-o profundă bucurie. Au primit, în pace, mesajul pe care Domnul li-l aducea și au primit apoi darul Sfântului Duh (cf. In 20,22).

Multe detalii atrag atenția asupra acestei scene din Evanghelie. Oare, ce așteptau Apostolii? Isus s-a înfățișat, în mod neașteptat, în fața lor, iar prezența Lui i-a umplut de bucurie și pace. Cunoaștem unele dintre cuvintele și gesturile sale, dar cum va fi fost privirea pe care le-a arătat-o? Îl părăsiseră. L-au lăsat singur. Au fugit cu lașitate. Totuși, Domnul nu le-a reproșat-o. El însuși le prevestise asta. Știa că din acea slăbiciune putea să se nască o profundă transformare: „Eu m-am rugat pentru tine” – îi spunea lui Petru înainte de pătimire – „ca să nu piară credința ta; iar tu, când te vei fi întors, întărește-i pe frații tăi” (Lc 22,31-32). Inima plină de pocăință a apostolilor putea să primească acum, cu mai multă plenitudine Iubirea pe care Dumnezeu le-o oferea. Altfel spus, este posibil că ei – și Petru primul – să se fi bazat prea mult pe propriile puteri.

Pe de altă parte, oare, de ce Isus le-a arătat mâinile și coastele sale? Rămăsese din ele o urmă evidentă a pătimirii de la răstignire. Și, totuși, vederea urmelor durerii nu i-a umplut de durere, ci de pace; nu le-a provocat repulsie, ci bucurie. Într-adevăr, urmele cuielor și a sulitei sunt un semn al Iubirii lui Dumnezeu. Este vorba despre un detaliu plin de sens: Isus a dorit ca pe trupul său să rămână rănile Pătimirii după ce a înviat, ca să nu fie nicio rămășiță de neîncredere și ca nimeni să nu se poată gândi că, văzând răspunsul nostru de atâtea ori mediocru și chiar rece, s-ar putea să se căiască de ceea ce făcuse. Iubirea lui Cristos este fermă și pe deplin conștientă. În afară de asta, pentru neîncredătorul Toma rănile aveau să fie un semn clar al Învierii. Isus este Fiul lui Dumnezeu, care cu adevărat a

murit și a înviat pentru păcatele noastre. „Rănilor lui Isus – ne învață Papa – sunt ceva scandalos pentru credință, dar sunt și confirmarea credinței. De aceea, de pe trupul lui Cristos cel înviat, rănilor nu dispar, ci rămân, pentru că acele răni sunt semnul permanent al iubirii lui Dumnezeu pentru noi și sunt indispensabile pentru a crede în Dumnezeu. Nu pentru a crede că Dumnezeu există, ci pentru a crede că Dumnezeu înseamnă iubire, milostivire, fidelitate. Sfântul Petru, citându-l pe Isaiia, le scrie creștinilor: „Rănilor lui ne-au vindecat” (1 P 2,24; cf. Is 53,5)”⁵⁸.

Tradiția spirituală a aflat prin rănilor Domnului un izvor de mângâiere. Sfântul Bernard, de exemplu, scria așa: „Prin aceste scobituri aș putea suge miere sălbatică și ulei din cremenea stâncilor (cf. Dt 32,13), adică, aș putea să gust și să văd cât de bun este Domnul”⁵⁹. Prin aceste răni recunoaștem Iubirea fără de măsură a lui Dumnezeu. Din inima sa străpunsă izvorăște darul Duhului Sfânt (cf. In 7,36-39). În același timp, rănilor Domnului sunt un adăpost sigur. Prin descoperirea profunzimii acestor scobituri, se poate deschide o nouă Mediterană în viața noastră interioară.

„Rana Preasfântă a mâinii drepte a Domnului meu”

„Așezați-vă în rănilor lui Cristos”, sugera Sfântul Ioan de Avila: „acolo spune El că sălășluiește porumbelul său, care este sufletul pe care îl caută în simplitatea sa”⁶⁰. „În rănilor tale, ascunde-mă”, spune o cunoscută rugăciune. Și Sfântul Josemaría va face al său acest mod de a se apropia de Maestru, atât de înrădăcinat printre creștini. Astfel, în 1933, el notează: „Să mă pun în fiecare zi într-o rană a lui Isus al meu”⁶¹.

Acesta este una dintre devoțiunile sale, pe care le va păstra de-a lungul întregii vieți și pe care le va recomanda și tinerilor care se vor apropia de el⁶². Cu toate acestea, el o percepea cu o însemnătate specială, ca urmare a unei experiențe ce i-a deschis o panoramă nouă, imensă și care a avut loc în plin război civil spaniol, în timp ce trăia la Burgos. Era o perioadă de suferințe pentru el: fiii săi din Opus Dei se găseau răspândiți prin toată peninsula; unii, pe fronturile de război, alții ascunși prin diverse locuri, alții dintre ei încă în zona în care era persecuție religioasă. Același lucru se întâmpla cu mama sa și cu frații săi. În sfârșit, despre ficele sale spirituale, abia avea vești. De altfel, unii dintre cei care îl urmaseră înainte, își pierduseră viața în timpul războiului.

În aceste împrejurări, Sfântul Josemaría se vedea nevoit să-și dubleze eforturile, rugăciunile și, mai ales, penitențele. Totuși, la început de iunie 1938, în timp ce se îndrepta spre Mănăstirea de la Huelgas, acolo unde lucra la o temă de cercetare, a primit o lumină specială de la Dumnezeu, pe care o descrie într-o scrisoare către Juan Jiménez Vargas, chiar în acea zi:

„Dragul meu Juanito: În această dimineață, pe drumul spre Mănăstirea de las Huelgas, acolo unde am mers ca să mă rog, am descoperit o Mediterană: Rana Preasfântă a mâinii drepte a Domnului. Și iată-mă acolo: întreaga zi, printre sărutări și laude. Cu adevărat că este dulce Sfânta Fire Omenească a Domnului nostru! Cere-i tu ca El să-mi dea adevărata sa Iubire: așa se vor purifica pe deplin toate celelalte iubiri ale mele. Nu se poate spune: „inimă, pe Cruce!”, pentru că dacă o Rană de-a lui Cristos curăță, însănătoșește, liniștește, întărește și aprinde și îndrăgostește, oare, ce nu ar face cele Cinci răni deschise pe lemnul crucii? „Inimă, pe Cruce!”: Isuse al meu, ce să-mi doresc mai mult! Înțeleg că, dacă voi continua cu acest fel de a contempla (m-a dus acolo Sfântul Iosif, Tatăl și Domnul meu, căruia i-am cerut să-mi șoptească), am să devin mai „nebun”, decât am fost vreodată. Încearcă și tu!”⁶³. De mult timp el mergea pe drumul Umanității Domnului. Și pe cel al devoțiunii rănilor lui Cristos. Cu toate acestea, deodată, s-a deschis în fața lui un fel de „Mediterană”. Dintr-odată, a pătruns în profunzimile Iubirii mântuitoare, pe care le arătau acele răni și a înțeles că modul cel mai bun de a corespunde unei astfel de Iubiri atât de mari nu consta în ceea ce el putea să facă, ci chiar în a se scufunda în El: contemplându-L și lăsându-se îmbrățișat, pe de-a întregul, de această Iubire.

Scrisoarea continuă tocmai cu referire la efortul pe care-l presupune starea sa: „Simt o invidie enormă pentru cei care se află pe front, în ciuda tuturor lucrurilor”. Și face aluzie la celebra figură a unui preot militar, cunoscut pentru viața sa de penitență: „Mi se întâmplă să mă gândesc că, dacă nu aș fi avut bine conturat drumul, ar fi formidabil să îl las în urmă pe Pr. Doyle. Dar ... asta mi-ar fi căzut foarte bine: niciodată nu mi-a fost prea greu să fac penitență. Fără îndoială că acesta este motivul să fiu dus pe alt drum: cel al Iubirii”. Drumul său este cel al Iubirii: a iubi și a se lăsa iubit. Atunci când își ia rămas bun, își întărește această convingere: „O îmbrățișare. Din Rana mâinii drepte, te binecuvântează Părintele tău”⁶⁴.

Acel eveniment , acea lumină neașteptată a fost un semn al speranței și a constituit, fără îndoială, un imbold de a avea curaj pentru lucrarea sa preoțească. Datorită acestei iluminări divine, o realitate cunoscută și de multe ori meditată – un drum parcurs și recomandat de el însuși – s-a transformat, de îndată, într-o noutate, într-o mină de o bogăție inepuizabilă, de care nu mai voia să se despartă.

Apărați de iubire

Rănilor lui Isus sunt o amintire perenă a Iubirii sale, care a ajuns până la capăt în jertfa de pe Cruce. Dumnezeu nu se căiește că ne iubește. De aceea, contemplarea acestei Iubiri ale sale este o sursă de speranță. Văzându-l pe cel Înviat, care păstrează urmele Pătimirii sale, ne dăm seama că „tocmai acolo, în locul extrem al umilirii sale – care este și punctul cel mai înalt al iubirii – s-a încolțit speranța. Dacă vreunul dintre voi întreabă : „Cum se naște speranța?”. „De pe cruce. Privește crucea, privește-l pe Cristos Răstignit și de acolo îți va veni speranța care nu mai dispăre, cea care durează până la viața veșnică”⁶⁵. De pe Cruce s-a născut și renaște mereu speranța noastră. Astfel, „o dată cu Isus fiecare întunecime a noastră poate fi transformată în lumină, orice înfrângere, în victorie, oricare deziluzie, în speranță. Oricare : da, oricare”⁶⁶. Aceasta era siguranța care îl făcea pe Sfântul Paul să exclame: „Oare, cine ne-ar putea îndepărta de iubirea lui Cristos? Necazurile, sau neliniștile, sau persecuțiile, sau foamea, sau goliciunea, sau pericolul, sau sabia? (...) Dar, în toate acestea noi suntem mai mult decât învingători prin cel care ne-a iubit” (Rm 8,35-37).

Constatând slăbiciunea și păcatul nostru deseori se poate strecura în suflet, în diverse feluri, tentația disperării. Ceea ce pe moment acceptaserăm, poate din frivolitate sau dintr-o anumită condescendență, se prezintă dintr-odată ca un „nu” absurd, ca o palmă pentru Dumnezeu care ne iubește. Și răspunsul nostru nepăsător și îndoielnic poate fi un motiv de disperare. Dar toate acestea nu sunt decât o serie de ispite ale aceluiași, care ne-a făcut să cădem. A contempla rănilor Domnului poate fi modul cel mai bun de a reacționa : rănilor sale ne amintesc că Iubirea sa este „puternică precum moartea” (Cant 8,16). Chiar mai mult, pentru că Iubirea sa a învins moartea. Un poet contemporan exprimă aceasta într-un mod, pe cât de sintetic, pe atât de frumos: „spălat de apa de pe coaste / și apărat înlăuntrul

răni / de atâtea, că nu mai aduce nimic, / de atâția „da” delăsați și de atâta compromis”⁶⁷. A reveni la contemplarea Umanității Domnului, rănită prin păcatele noastre, înviată, poate fi pentru noi o sursă de speranță. Ca și la apostoli, Isus nu ne privește cu resentimente. Nu ne reproșează păcatele, slăbiciunile și trădările noastre. Dimpotrivă, El ne reafirmă, pentru că iubirea sa este cu adevărat necondiționată. Nu ne spune: „Te iubesc, dacă te porți bine”, ci „Te iubesc, pentru mine ești o comoară și vei continua să fi asta, orice s-ar întâmpla”. Această conștiință, care se poate naște din contemplarea rănilor deschise de pe trupul Domnului, ne va umple de bucurie și de pace. Orice s-ar întâmpla, ne putem refugia în acestea, primind din nou iertarea lui Dumnezeu: „În viața mea personală – povestea Papa într-o omilie –, am văzut de multe ori chipul plin de milostivire al lui Dumnezeu, răbdarea sa; am văzut și la multe persoane determinarea de a pătrunde în rănilor lui Isus, ca să-i spună: „Doamne, sunt aici, acceptă-mi sărăcia, ascunde-mi păcatul în rănilor tale, spală-le cu sângele tău”. Și am văzut că Dumnezeu a făcut asta, a primit, a spălat, a iubit”⁶⁸.

A recunoaște micimea noastră nu este o înfrângere și nici o umilire. Ar putea fi, dacă Dumnezeu ar fi cel care ar dori să ne domine. Dar nu este așa. Iubirea este cea care Îl mișcă: Iubirea necondiționată pe care ni o dă și pe care El speră că vom ști să o primim.

Drumul compasiunii

Există multe feluri de a ne apropia de rănilor Domnului: „Mergeți așa cum vă place cel mai mult”, ne sfătuia Sfântul Josemaría⁶⁹. Știm cum îi plăcea să intre cu imaginația sa în textul Evangheliei. La Sfântul Rozariu, de exemplu, contemplând primul mister de slavă, el comenta: „Și, înainte de a termina decada, tu i-ai sărutat rănilor de la picioare..., iar eu, mai îndrăzneț – pentru că sunt mai copilăros – mi-am pus buzele pe coasta lui deschisă”⁷⁰.

Amintindu-mi felul în care Sfântul Josemaría realiza acțiunea de mulțumire după Sfânta Liturghie, loc privilegiat pentru a reînnoi, zilnic, întâlnirea sa personală cu Iubirea Vieții sale, Mons. Javier Echevarría, descria felul cum: „Îngenunchea, în primele minute, pe jos sau pe locul de rugăciune: privind între mâini, crucifixul său de buzunar, recita rugăciunea En ego (Privește-mă, oh, iubitul și bunul meu Isus). În timp ce repeta

cuvintele care se refereau la rănilor Domnului, le săruta, cu devoțiune, pe fiecare”⁷¹.

Rănilor Domnului, pe care cu atâta profunzime le-a descoperit Sfântul Josemaría în acea dimineață de iunie, nu numai că ne revelează Iubirea pe care Domnul o are pentru noi: ele sunt, în același timp, și o invitație de a răscumpăra împreună cu El, așa cum a făcut-o și Sfânta Maria; să fim ca un Simon din Cirene al lui, să-l consolăm pentru atâtea ofense care i-au rănit Inima, mai ales pentru că o rănesc și pe a noastră... O chemare, în sfârșit, ca să-L îngrijim chiar în acei „frați mai mici”, cu care se identifică, în care, într-un anumit fel, a dorit să rămână” (cf. Mt 25,40).

De aceea, pe drumul care l-a dus pe Sfântul Josemaría la descoperirea acelei Mediterane – fără îndoială, o lumină a lui Dumnezeu –, nu trebuie uitat nici marele număr de ore pe care le-a dedicat îngrijirii bolnavilor și a oamenilor nevoiași, din cartierele cele mai sărace din Madrid. Acela este, bineînțeles, un mod minunat de a descoperi Iubirea lui Dumnezeu : să ieșim din noi înșine pentru a-l atinge pe Isus, prin persoanele care suferă. Este vorba, fără îndoială, de un drum sigur.

Acea cale ne conduce la a ne lăsa întrebați de El, să ne apropiem de rănilor sale și să răspundem cu iubire Iubirii sale. Astfel, învățăm să arătăm, față de ceilalți, aceeași tandrețe pe care Dumnezeu o revărsă asupra slăbiciunii noastre personale. Pe acest drum, propria noastră viață dobândește un sens înnoit al misiunii care ne trimite dincolo de noi înșine, contând nu atât pe forțele noastre, ci pe o chemare care vine de la Dumnezeu, care ne transformă și care se slujește de noi, pentru a semăna în lume pacea și bucuria sa. Papa insistă neobosit asupra acestui punct: „Câteodată, simțim tentația de a fi creștini care mențin o prudentă distanță față de rănilor Domnului. Dar Isus vrea să atingem slăbiciunea umană, să atingem carnea suferindă a celorlalți (...). Atunci când facem asta, întotdeauna viața ni se complică în mod minunat și trăim intensă experiență de a fi popor, experiența de a aparține unui popor”⁷².

Să pătrundem în rănilor lui Cristos, pe drumul compasiunii și al contemplării, poate să ne deschidă calea spre o autentică Mediterană: vom învăța astfel să ne refugiem în acele răni ale Iubirii și să-i iubim din toată inima pe cei care ne înconjoară, începând cu cei care au mai multă nevoie

de asta; persoane care de multe ori sunt la marginea drumului, în propria noastră casă.

IV

„Nu vorbi: ascultă-L”

Înainte de a se întoarce lângă Tatăl, Isus i-a avertizat pe apostolii săi: „Și, iată, eu trimit asupra voastră pe acela pe care Tatăl l-a promis, însă voi să rămâneți în cetate, până când veți fi îmbrăcați cu putere de sus” (Lc 24,49). Apostolii au rămas în Ierusalim, în așteptarea promisului lui Dumnezeu. În realitate, promisiunea, darul, era însuși Dumnezeu, Duhul său Sfânt. Câteva zile mai târziu, la sărbătoarea de Rusalii îl vor primi, împlinindu-se de harul lui Dumnezeu. „Discipolii, care erau deja martori ai gloriei Mântuitorului, și-au dovedit puterea Duhului Sfânt: inteligențele și inimile lor s-au deschis către o lumină nouă” ⁷³. În aceeași zi au început să predice cu îndrăzneală și să asculte cuvintele Sfântului Petru, iar Scriptura ne spune că au fost botezați „și li s-au adăugat cam la trei mii de suflete” (Fapt 2,41).

Sfântul Josemaría își amintea deseori că darul Duhului Sfânt nu este o amintire din trecut, ci un fenomen mereu actual. „Și noi, precum acei primi credincioși care s-au apropiat de Sfântul Petru în ziua de Rusalii, am fost botezați. Prin botez, Tatăl nostru, Dumnezeu ne-a luat în stăpânire viețile, ne-a incorporat în cea a lui Cristos și ni l-a trimis pe Duhul Sfânt” ⁷⁴. Prin botez în primul rând și, apoi, prin sacramentul mirului, noi am primit întregul dar al lui Dumnezeu, viața Trinitară.

Descoperirea Sfântului Duh, Mângâietorul

Darul lui Dumnezeu, Mântuirea pe care am primit-o, nu este un *lucru*, ci o *Persoană*. De aceea, întreaga viață creștină se naște din relația personală cu Dumnezeu care vine să sălășluiască în inimile noastre. Acesta este un adevăr cunoscut: se află la baza vieții credincioase. Totuși, poate fi și ceva pe care urmează să-l descoperim.

„De-a lungul anului 1932 am asistat la o puternică dezvoltare a devoțiunii pentru Sfântul Duh la Sfântul Josemaría”, semnaleză unul dintre cei mai buni cunoscători ai operei sale ⁷⁵. După luni de zile, încercând să se

adreseze tot mai mult Mângâietorului, primește o lumină specială, care îi deschide o nouă panoramă, așa cum știm dintr-o adnotare din aceeași zi:

„Octava tuturor Sfinților – marți – 8.11.1932: în această dimineață, acum mai puțin de o oră, dragul meu Pr. Sánchez mi-a descoperit „altă Mediterană”. Mi-am spus: „să păstrezi prietenie cu Sfântul Duh. Nu vorbi: ascultă-L”. Și de pe str. Leganitos, făcând rugăciune, o rugăciune blândă și luminoasă, am considerat că viața din copilărie, atunci când am simțit că sunt fiul lui Dumnezeu, mi-a dăruit dragoste către Tată; că, mai înainte, am ajuns prin Maria la Isus, pe care Îl ador ca prieten, ca frate, ca un iubitor al său, așa cum sunt... Până acum, eu știam că Sfântul Duh sălășluia în sufletul meu, pentru a-l sfinți..., dar nu m-am prins de acest adevăr al prezenței Sale. Au fost necesare cuvintele lui Pr. Sánchez: simt Iubirea în mine: și vreau să mă adresez Lui, să-I fiu prieten, confident ... să-i ușurez munca de curățare sufletească, de a smulge, de a aprinde... Nu voi ști să fac asta, totuși: El îmi va da puteri, El va face totul, dacă eu o doresc... și, cu adevărat, doresc asta! Oaspete Divin, Maestru, Lumină, Ghid, Iubire: să știe sărmanul măgăruș să te cinstească și să-ți asculte învățămintele, și să se înflăcăreze, și să te urmeze, și să te iubească – Propunere : a cultiva, pe cât posibil fără întrerupere, prietenia și adresarea plină de iubire și docilă către Sfântul Duh. *Veni Sancte Spiritus!* ... ⁷⁶.

În aceste notițe, Sfântul Josemaría își reia itinerariul spiritual prin care Dumnezeu îl dusesese: descoperirea filiației divine, mijlocirea Sfintei Maria către Isus, comoara prieteniei pentru Cristos... până la a lua act de prezența Iubirii lui Dumnezeu în sinea lui. Așa cum va scrie mulți ani mai târziu, vine o clipă în care inima are nevoie „de a o deosebi și de a o adora pe fiecare dintre persoanele divine. (...) Și discută cu dragoste cu Tatăl și cu Fiul și cu Duhul Sfânt; și se supune cu ușurință acțiunii Duhului Sfânt dătător de viață, care ne dăruiește fără să merităm: darurile și virtuțile supranaturale!” ⁷⁷.

Faptul că Sfântul Duh sălășluiește în sufletul creștinului este ceva ce el știa deja, dar încă nu îl captase ca pe ceva *trăit*, experimentat în profunzime. O dată cu ocazia rostirii acelor cuvinte ale îndrumătorului său spiritual, se deschide în fața ochilor săi un nou orizont, ceva pe care nu doar că îl *înțelege*, ci și, mai ales, îl *trăiește*: „simt Iubirea în mine”. În fața acelei minunății se înflăcărează în dorința de a corespunde, de a se pune la

dispoziția acelei Iubiri: „vreau să mă adresez Lui, să-I fiu prieten, confident... să-i ușurez munca de curățare sufletească, de a smulge, de a aprinde...” Și în fața fricii de a nu fi capabil, de a nu fi la înălțime, se ivește siguranța că Dumnezeu este cel care o va face asta, dacă el îl lasă.

A primi darul lui Dumnezeu

Primul lucru care atrage atenția la Mediterana care se deschide în fața Sfântului Josemaría este *protagonismul lui Dumnezeu*. Câteva săptămâni mai târziu va da expresie celei care va fi nr. 57 din *Drum*: „Caută să te adresezi cât mai frecvent Duhului Sfânt – Marele Necunoscut – Acela ce trebuie să te sfințească” ⁷⁸. Sfințirea noastră este lucrarea lui Dumnezeu, deși de multe ori acel Dumnezeu care ne sfințește s-a dovedit a fi „Marele Necunoscut”.

Într-o lume, precum a noastră, care pune accentul pe *fapta* omenească și pe rodul efortului nostru, nu întotdeauna avem prezent în minte faptul că Mântuirea pe care o primim de la Dumnezeu este în mod fundamental un *dar gratuit*. În cuvintele Sfântului Paul: „Căci prin har ați fost mântuiți datorită credinței” (Ef 2,8). Bineînțeles, efortul pe care noi îl depunem este important și a trăi într-un fel nu este același lucru cu a trăi altfel. Totuși, întreaga noastră activitate reiese din siguranța prin care „creștinismul este har, este surpriza pe care un Dumnezeu care, fiind mulțumit nu doar pentru crearea lumii și a omului, s-a și așezat lângă ființa sa” ⁷⁹. Și asta înseamnă ceva pentru fiecare trebuie să descopere *într-un mod personal*. Așa cum îi place să repete lui Papa Francisc este vorba despre a recunoaște faptul că „Dumnezeu este cel care te „primerea” (merge înaintea ta). Tu îl cauți, dar El este cel care te caută primul. Tu vrei să-L găsești, dar El ne găsește mai întâi” ⁸⁰.

Din această descoperire se naște „un principiu esențial al viziunii creștine a vieții: *primatul harului*” ⁸¹. O dată cu trecerea anilor, nu și-au pierdut actualitatea cuvintele pe care Sfântul Ioan Paul al II-lea le pregătea Bisericii pentru noul mileniu. În mod concret, Papa ne pune în gardă, în fața unei noi tentații care se putea insinua în viața noastră spirituală sau în misiunea apostolică: „să ne gândim că rezultatele depind de capacitatea noastră de a face și de a programa” ⁸². Astfel, ne-am putea gândi că viața noastră interioară nu este atât de intensă precum ne așteptam, pentru că nu

punem suficient efort sau că apostolatul nostru nu dă rodul prevăzut, din cauză că ne-a lipsit exigența necesară. Aceasta poate fi o parte a problemei, dar nu o explică pe de-a întregul. Noi, creștinii știm că Dumnezeu este cel care face lucrurile: „lucrările apostolice nu cresc prin puterile omenești, ci prin suflarea Duhului Sfânt”⁸³. Aici aflăm alt mod de a recunoaște că viața noastră nu are valoare prin ceea ce facem noi, și nu își pierde valoarea prin puținul pe care îl facem sau prin înfrângerile noastre... atâta timp cât revenim la acel Dumnezeu care a dorit să trăiască în mijlocul nostru. „A trăi conform Duhului Sfânt înseamnă a trăi din credință, din speranță, din iubire: să-L lăsăm pe Dumnezeu să ne ia în stăpânire și să ne schimbe din rădăcină inimile, pentru a le face pe măsura sa”⁸⁴.

Autenticul punct de plecare pentru viața creștină, „pentru a realiza opere bune”, așa cum Părintele nostru, Dumnezeu ne încredințează (Ef 2,10) este, deci, mulțumirea de a primi – darul lui Dumnezeu – care ne conduce către trăirea întru abandonarea de sine, plină de speranță a fiilor lui Dumnezeu⁸⁵.

„A cultiva adresarea plină de iubire și docilă către Sfântul Duh”

A primi darul lui Dumnezeu înseamnă a primi o Persoană și, de aceea, este înțeles sfatul Părintelui Sánchez către Sfântul Josemaría: „să păstrezi prietenie cu Sfântul Duh. Nu vorbi: ascultă-L”. Cu o persoană avem prietenie, iar prietenia se dezvoltă prin dialog. De aceea, descoperind prezența personală a lui Dumnezeu în inima sa, Sfântul Josemaría a făcut o propunere concretă: „a cultiva, pe cât posibil fără întrerupere, prietenia și adresarea plină de iubire și docilă către Sfântul Duh”. Aceasta este ceea ce putem adăuga din partea noastră pentru a-l *auzi*.

Este vorba despre un drum realizabil pentru toți creștinii: să te deschizi în mod continuu spre acțiunea Paracletului să-i ascuți inspirația, să-l lași să te conducă „spre întregul adevăr” (In 16,13). Isus le-a promis celor Doisprezece: „El vă va învăța totul și vă va aminti toate lucrurile pe care vi le-am spus” (In 14,26). Sfântul Duh este cel care ne permite să trăim conform proiectelor lui Dumnezeu, căci El este și cel care „ne va anunța ceea ce va veni” (In 16,13).

Primii creștini au înțeles această realitate și, mai ales, *au trăit-o*. „Abia există o pagină din Faptele Apostolilor în care nu ni se vorbește despre El și despre acțiunea prin care îndrumă, conduce și însuflețește viața și lucrările comunității creștine de la începuturi”⁸⁶. Cu adevărat, „cei care sunt îndrumați de Sfântul Duh sunt fii ai lui Dumnezeu” (Rm 8,14). Și ne lăsăm conduși de El atâta vreme cât încercăm să ne antrenăm în fiecare zi pentru „dificila disciplină de a asculta”⁸⁷. A ne adresa Sfântului Duh înseamnă a-i asculta glasul „care îți vorbește prin întâmplările din viața zilnică, prin bucuriile și suferințele care le însoțesc, prin persoanele care se află împrejurul tău, prin vocea conștiinței tale, însetată de adevăr, de fericire, de bunătate și de frumusețe”⁸⁸.

În acest sens este interesant pasajul din ultima carte de interviuri cu Papa Benedict al XVI-lea. Ziaristul îl întreabă dacă nu există momente în care Papa „se poate simți teribil de singur”: „Da – răspunde Papa Benedict al XVI-lea –, dar datorită faptului că mă simt atât de legat de Domnul, niciodată nu sunt singur de tot”; și imediat adaugă: „Se știe pur și simplu: nu sunt eu cel care face asta. Singur nu aș putea să o fac. El este mereu aici. Nu trebuie decât să ascult și să mă deschid din când în când către El”⁸⁹. Perspectiva de a împărtăși propria viață cu Dumnezeu, de a trăi pentru prietenia cu El, se dovedește astăzi atât de atrăgătoare ca întotdeauna. Dar, continuă jurnalistul, „oare, cum se reușește această ascultare, această deschidere largă față de Dumnezeu?”. Papa cel emerit râde, iar ziaristul insistă: „care este cel mai bun mod de a face aceasta?”. Răspunde simplu Benedict al XVI-lea : „Pai, rugându-l pe Domnul – trebuie să mă ajuți acum! – și reculegându-te în interiorul tău, rămânând în tăcere. Și, apoi, se poate bate la poartă, din nou, prin rugăciune și de obicei funcționează”⁹⁰.

A învăța să recunoști glasul său

În propria noastră viață de rugăciune, poate fără a pretinde că facem asta, câteodată ne putem aștepta la fenomene oarecum extraordinare, care să ne *asigure* că vorbim cu Dumnezeu, că El ne ascultă, că ne vorbește. Viața spirituală, în schimb, se realizează într-un mod mult mai cotidian. Mai mult decât de a primi haruri speciale este vorba de „a fi sensibili la ceea ce Duhul divin realizează împrejurul nostru și în noi înșine”⁹¹.

„Cei care sunt îndrumați de Duhul lui Dumnezeu, aceștia sunt fiii lui Dumnezeu” (Rm 8,14). Această îndrumare a Mângâietorului constă din a ne da de obicei – mai degrabă decât indicații concrete – lumină, orientare. În feluri foarte diferite și contând pe etapele fiecăruia, iluminează evenimentele mici și mari din viața noastră. Astfel, un detaliu sau altul ne apare ca un mod *nou*, diferit, într-o lumină care arată un sens mai clar despre ceea ce înainte se dovedea a fi neclar și nesigur.

Oare, cum primim acea lumină? În mii de feluri diferite: citind Scriptura, scrierile sfinților, o carte despre spiritualitate; sau în situații neașteptate, ca în timpul unei conversații dintre prieteni, citind o știre... Există o infinitate de momente în care Duhul Sfânt poate să ne sugereze ceva anume. Dar El contează pe inteligența și pe libertatea noastră, pentru a da formă celor sugerate de El. Este bine să învățăm să ne rugăm plecând de la aceste scânteieri; să medităm la ele, fără grabă, zi după zi; să ne oprim în timpul rugăciunii și să-L întrebăm pe Domnul: „Prin această treabă care mă preocupă, prin ceea ce mi s-a întâmplat, ce vrei să-mi spui, oare?, ce îmi propui pentru viața mea?”

În această ascultare răbdătoare este bine să avem în vedere că vocea Sfântului Duh poate să apară în inima noastră, amestecată împreună cu altele, foarte diferite: egoismul nostru, poftele noastre, tentațiile Diavolului... Cum să recunoaștem, oare, ceea ce vine de la El? Pentru aceasta, ca și în atâtea alte lucruri, nu există dovezi de netăgăduit; dar există semne care ajută să discerni prezența sa. În primul rând, trebuie ținut seama că Dumnezeu nu se contrazice: nu ne va cere nimic contradictoriu cu învățăturile lui Isus Cristos, culese din Scriptură și învățate de către Biserică. Nici nu ne va sugera ceva care se opune vocației noastre. În al doilea rând, trebuie să acordăm atenție pentru ceea ce aduc cu sine aceste inspirații. Prin roade se recunoaște copacul (cf. Mt 7,16-20); și, așa cum scrie Sfântul Paul, „rodul Duhului este: iubirea, bucuria, pacea, răbdarea, bunăvoința, bunătatea, fidelitatea, blândețea, cumpătarea” (Ga 5,22-23). Tradiția spirituală a Bisericii rămâne constantă în a semnală că „Duhul lui Dumnezeu aduce în mod inevitabil pace în suflet; diavolul produce în mod inevitabil neliniște”⁹². De-a lungul zilei ni se vor ivi o infinitate de *idei fericite*; idei despre slujire, despre grijă, despre atenție, despre iertare. În mod frecvent, nu va fi vorba doar despre *o idee bună*, ci că Duhul Sfânt ne

aprinde inima. Să răspundem la aceste inspirații ale Mângâietorului ne va umple de un autentic *gaudium cum pace* : o bucurie plină de pace.

Docilitatea Duhului Sfânt este, în sfârșit, o atitudine care este bine să fie cultivată, cu seninătate, cu ajutorul îndrumării spirituale. Nu încetează să fie semnificativ faptul că acest orizont i s-a deschis Sfântului Josemaría tocmai în acest context. Sfatul pe care l-a primit – „ascultă-L” – arată, de asemenea, și gradul de conștiință pe care Părintele Sánchez îl avea pentru misiunea sa de îndrumător spiritual : să faciliteze munca de curățare sufletească, de a smulge, de a aprinde...” Aceasta este sarcina celor care îi însoțesc pe alții în viața lor spirituală: să-i ajute să se cunoască, pentru a putea să discearnă ceea ce este mai bine în ceea ce Mângâietorul poate să le ceară. Astfel, puțin câte puțin, fiecare va învăța să-L vadă pe Dumnezeu în ceea ce i se petrece și se întâmplă în lume.

Ancorați în iubirea pentru Dumnezeu, cu suflarea Sfântului Duh

Din Înălțarea Domnului la Cer și din trimiterea Duhului Sfânt în ziua de Rusalii trăim în perioada de misiune: Cristos însuși ne-a încredințat sarcina de a duce Mântuirea în întreaga lume. Sfântul Părinte a comentat aceasta în repetate ocazii, vorbind despre „dinamismul de ”ieșire” pe care Dumnezeu dorește să o provoace printre creștini”⁹³, semnalând în același timp că, o dată cu sarcina, ne-a dat și forța de a o îndeplini. Într-adevăr, acel dinamism „nu este o strategie, ci forța însăși a Duhului Sfânt, caritatea necreată”⁹⁴.

La cateheza sa despre speranță, Papa Francisc a reamintit importanța de ne lăsa îndrumați de Sfântul Duh, folosind o imagine foarte dragă Părinților Bisericii: „Scrisoarea către Evrei compară speranța cu o ancoră (cf. 6,18-19); și acestei imagini i-o putem adăuga pe cea a unei vele. Dacă ancora este ceea ce dă bărcii siguranță și o ține „ancorată” între valurile mării, vela este, în schimb, ceea ce o face să meargă și să avanseze printre ape. Speranța este realmente ca o velă care adună vântul Duhului Sfânt și îl transformă în forța motrice care împinge barca, după caz, spre largul mării sau spre țarm”⁹⁵.

Să trăim ancorați în profunzimea Iubirii lui Dumnezeu ne dă siguranță; să trăim ascultând de Sfântul Duh ne permite să avansăm prin

puterea lui Dumnezeu și în direcția pe care El ne-o sugerează: „să zburăm, fără să ne sprijinim pe nimic de aici, ascultând vocea și suflul Duhului”⁹⁶. Ambele lucruri se nasc din uniunea cu Dumnezeu. De aceea, „Biserica are nevoie imperioasă de plămânul rugăciunii”⁹⁷. Ultimii papi au amintit aceasta în mod constant : dacă dorim să îndeplinim misiunea pe care Cristos ne-a încredințat-o o dată cu însuși Duhul de care El era însuflețit, nu există alt drum decât cel al rugăciunii, adresării continue și încredințate față de Mângâietor. De aici rezultă importanța de a descoperi Mediterana a prezenței vii a lui Dumnezeu în inima noastră. Și să navigăm spre largul mării, îndrumați de Sfântul Duh, „lumină, foc, vânt impetuos (...), care aprinde flacăra și face capabilă provocarea de incendii de iubire”⁹⁸.

V

„La Isus, prin Maria”

La piciorul Crucii, pe Domnul nostru, îl însoțeau Maica sa, Sfânta Maria, alte câteva femei și Ioan, discipolul său cel mai tânăr. Doar aceste puține persoane erau lângă El în acele ore dramatice. Acestea... și o mulțime de curioși și oportuniști, un grup de soldați, care îl duseseră pe Drumul Calvarului și acuzatorii care îl urmau, bătându-și joc de El, chiar savurându-și „victoria”. Și ceilalți discipoli? Fugiseră.

Ioan însuși ne povestește că „Isus, văzând-o pe mama sa și pe discipolul pe care-l iubea și care era acolo, i-a spus mamei sale : Femeie, iată fiul tău. Apoi, îi spuse discipolului: – Iată mama ta” (In 19,25). Și, Evanghelistul încheie spunând că „din acel moment, discipolul a primit-o în casa lui” (In 19,27).

Pentru tânărul apostol, Maica lui Cristos „este dăruită omului – fiecăruia și tuturor – ca maică”⁹⁹. Din acel moment, Maria a devenit Mama creștinilor. Primii discipoli au înțeles aceasta imediat. S-au adunat împrejurul ei, resimțind absența Domnului, după Înălțarea la Cer: „ei, cu toții, stăruiau în rugăciune împreună cu femeile și cu Maria, mama lui Isus și cu frații săi” (Fapt 1,12;14).

Și noi suntem chemați să trăim în mod personal maternitatea Mariei și să răspundem ca și Ioan că o primește pe Maica lui Cristos „ca pe ceva de al său” și o aduce în întreaga atmosferă a vieții sale interioare, adică în „eu”-ul său, uman și creștin”¹⁰⁰. Este vorba despre un drum personal, pe care fiecare îl parcurge în felul său...și la timpul său.

„Și eu sunt fiul Maicii mele Maria”

Sfântul Josemaría a avut devoțiune pentru Sfânta Fecioară de când era copil. Nu uitase aceasta, o dată cu trecerea anilor; în mai 1970, în timpul *novenei* la picioarele Fecioarei din Guadalupe spunea: „Eu vă sfătuiesc, mai ales acum, să reveniți la vârsta voastră mică, de copilărie, amintindu-vă chiar cu tot efortul, dacă este nevoie – eu îmi amintesc cu claritate – de primul vostru act prin care v-ați adresat Preasfintei Fecioare,

cu conștiința și voința de a face asta” ¹⁰¹. Știm că, atunci când el era foarte mic, mama sa a făcut îl oferise Preasfintei Fecioare de la Torreciudad, drept mulțumire pentru că l-a vindecat de o boală mortală. De la părinții săi el a învățat și cum să se roage la Sfânta Maria. După mai mulți ani, își amintea: „încă și acum, diminețile și serile, în mai multe zile, în mod obișnuit reînnoiesc acea rugăciune de ofrandă pe care am învățat-o de la părinții mei: „O, Preasfântă Fecioară, o, Maică a mea, mă ofer în întregime Ție. Și, ca dovadă a iubirii mele filiale, îți dăruiesc astăzi ochii mei, urechile, limba și inima mea...” ¹⁰²

Cât timp a trăit la Zaragoza, Sfântul Josemaría o vizita zilnic pe Preasfânta Fecioară de Pilar. Ei i se adresa printre presimțiri, având intuiția că Domnul îi hărăzise pentru el o voință specială. Încă se păstrează o imagine mică a Sfintei Fecioare del Pilar realizată din ghips, foarte sărăcăcioasă, la baza căreia a gravat cu un cui: *Domina, ut sit!* și data 24.05.1924. „Acea imagine – comenta el niște ani mai târziu – era materializarea rugăciunii mele de-a lungul anilor, despre care v-am povestit de atâtea ori” ¹⁰³.

Îndată ce se afla la Madrid, avea o imagine a Preasfintei Fecioare pe care o numea „Fecioara săruturilor”, pentru că niciodată nu înceta să o salute cu un sărut, atunci când intra sau când ieșea din casă. „Nu numai aceea, dar și toate imaginile Preasfintei Noastre Maici îl emoționau. Și, într-un fel special, pe cele pe care le găsea aruncate pe stradă, din imagini sau stampe murdare și pline de praf. Sau pe cele care îi ieșeau în cale când se plimba prin Madrid, așa cum era icoana de pe „azulejos” (faiantă), care îi ieșea în cale, zilnic, atunci când ieșea de la biserica Sfânta Elisabeta” ¹⁰⁴.

În afară de aceasta, meditănd asupra Evangheliei învățase să se adreseze Mariei, așa cum făceau primii discipoli. În cartea sa *Sfântul Rozariu*, rod al acestei contemplări pline de iubire pentru viața lui Cristos, atunci când comenta al doilea mister de slavă, el nota: „Petru și ceilalți se întorc la Ierusalim – *cum gaudio magno* – cu mare bucurie (Lc 24,52). (...) Dar tu și cu mine ne simțim orfani: suntem triști și mergem să căutam mângâiere lângă Maria” ¹⁰⁵.

Cu toate acestea, maternitatea Mariei urma să fie alta dintre „descoperirile” pe care avea să le simtă fiind încă tânăr preot. Notează aceasta într-una dintre *Însemnările* sale, care poartă o dată din septembrie

1932: „Ieri (...) am descoperit o Mediterană – alta –, și anume: că, dacă eu sunt fiul Tatălui meu, Dumnezeu, sunt și al Maicii mele Maria” ¹⁰⁶. Nu era ceva nou – era un adevăr cunoscut, meditat, trăit – și, totuși, dobânda, dintr-odată, o semnificație inedită. Amintindu-și, încă o dată, itinerariul său spiritual, el adaugă : „Am să explic: prin Maria am ajuns la Isus și mereu am considerat-o Mama mea, deși n-am fost un fiu bun. (De acum înainte voi fi bun)”. Maria îl condusese deja către Isus: fusese principala sa mijlocitoare în solicitarea sa insistentă de a afla ce îi cerea Domnul... Atunci, în ce consta noutatea ? O explică, în continuare: „Însă acest concept al filiației mele materne l-am văzut ca pe o lumină mai clară și cu un gust diferit am simțit asta ieri. De aceea, în timpul Sfintei Împărtășanii, la Sfânta Liturghie, i-am spus Doamnei, Maica mea: pune-mi un costum nou. Era foarte îndreptățită cererea mea, pentru că celebrăm o sărbătoare a ei” ¹⁰⁷.

Ideea unui *costum nou* are clare rezonanțe pauline: „Dezbrăcați-vă de omul cel vechi și de viețuirea voastră de mai înainte, care se strică după poftele înșelătoare; și înnoiți-vă în duhul minții voastre și îmbrăcați-vă cu omul cel nou, cel creat după asemănarea lui Dumnezeu în dreptate și în sfințenia adevărului” (Ef 4,22-24). Această nouă descoperire a maternității Mariei are, deci, un iz intim de convertire personală. Ceva care vede cu o mai mare claritate, care *simte* într-un fel nou și care *înflorește* într-o manieră simplă, dar profundă: „De acum înainte voi fi bun”.

Cei care au studiat, în profunzime, textele Sfântului Josemaría au scos în relief direcția în care se duce această descoperire. La opt zile după adnotarea prin care află despre această nouă Mediterană care i s-a înfățișat, el scrie o alta, care se va transpune în *Drum*: „La Isus mereu se merge și se „revine” prin Maria” ¹⁰⁸. Era ceva care, de câtva timp, se dospea în sufletul său, dar pe care, dintr-odată, a înțeles-o cu o profunzime nouă și care i-a reafirmat importanța Sfintei Maria, în întreaga sa relație cu Dumnezeu. La patru zile după ce a făcut însemnarea aceasta, el a scris: „– Cător tineri le-aș striga eu în urechi : Fii al Mariei... și vei fi de-al nostru!” ¹⁰⁹. Peste ani, va fi întrebat ce dorea să spună cu asta, iar el răspundea: „Vreau să spun ceea ce tu înțelegi perfect. (...) Pe de o parte, că dacă nu există devoțiune pentru Maria, nu se poate face nimic: sufletele se găsesc ca și cum nu ar avea o bază pentru viața spirituală; pe de altă parte, faptul că atunci când există o devoțiune de fiu pentru Preasfânta Fecioară sufletele se regăsesc într-o stare

bună pentru a-L sluji pe Domnul Nostru în starea în care se află : de necăsătoriți, de căsătoriți, de văduvi, iar preoții, ca preoți” ¹¹⁰. Maria este cea care, în final, conduce la Isus; și Isus ne duce la Tatăl. Ea este cea care, pur și simplu, ne *facilitează* accesul la Dumnezeu.

«A reveni» la Isus prin Maria

În acel septembrie al anului 1932, Sfântul Josemaría a meditat de mai multe ori asupra rolului pe care Preasfânta Fecioară îl joacă pentru drumul nostru către Isus. În acest caz, nu mai era vorba de a-l găsi pe Cristos, de a descoperi care este voința Lui în privința noastră, ci, așa cum am văzut, calea de a „reveni” la El. Limbajul său se dovedea a fi nou pentru cei care erau în apropierea lui. Fericitul Álvaro del Portillo, de exemplu, își amintește că el însuși a fost surprins: „Atunci, l-am întrebat pe Părinte: Părinte, de ce ați scris asta? Că se merge prin Maria, îl înțeleg, dar să se revină?... Și mi-a spus: „Fiule, dacă cineva are nefericirea de a se despărți de Dumnezeu prin păcat sau este pe punctul de a se despărți pentru că simte că intră în el lăncezeala și delăsarea, atunci se adresează Preasfintei Fecioare și regăsește, încă o dată, puterea; puterea de a merge la confesional, dacă este nevoie, de a merge la *Confidență* și de a-și deschide cu mare sinceritate conștiința – fără să aibă ascunzișuri în suflet, fără să aibă jumătăți de secrete, cu diavolul – și prin Maria se ajunge la Isus” ¹¹¹.

Să ne ridicăm după o cădere este greu și este și mai greu, pe măsură ce trec anii. În privința aspectului fizic, devine evident : este suficient să vezi mulțimea zgomotoasă de oameni care se adună atunci când o persoană în vârstă cade pe stradă. Dar această situație este la fel de adevărată și în privința aspectului spiritual. Pe măsură ce creștem în vârstă, devine din ce în ce mai greu să cerem iertare. Resimțim umilință atunci când cădem în aceleași păcate, ne este rușine că le comitem – „la vârsta aceasta!” – devine insuportabil să ne tot constatăm propria slăbiciune... și, câteodată, cedăm în fața unei deznădejdi care ne fură bucuria.

Deznădejdea este un dușman subtil, care ne determină să ne închidem în noi înșine. Ne gândim că l-am dezamăgit pe Dumnezeu, precum cel care își cumpără un aparat electronic și, dintr-odată, descoperă că nu era așa de bun, cum îl arătau... Totuși, văzându-ne în această situație, El dorește să ne amintească faptul că ne cunoaște perfect! Fiecăruia dintre noi i-ar putea

spune, așa cum îi spunea lui Eremia: „înainte de a te plăsmui din pântecul mamei tale, te-am cunoscut” (Ier 1,5). De aceea, Iubirea sa pentru noi constituie o siguranță certă: știind cum suntem, Dumnezeu ne-a iubit până la a-și da viața pentru noi... și nu s-a înșelat. Atunci chiar când acest adevăr, atât de consolator, ni se va părea îndepărtat, să ne amintim că Maica noastră poate să fie precum o scurtătură care ne ușurează drumul de întoarcere ¹¹². Ea ne apropie, într-un fel special, de Milostivirea acelui Dumnezeu care ne așteaptă cu brațele deschise. În ultima sa Audiență generală, Papa Benedict al XVI-lea ne mărturisea: „Aș dori să vă invit pe toți să vă înnoți puternic încrederea în Domnul, să vă încredințați ca niște copii în brațele lui Dumnezeu, fiind siguri că aceste brațe ne susțin mereu și sunt cele care ne îngăduie să mergem în fiecare zi, chiar și în momentele dificile. Mi-ar plăcea ca fiecare să se simtă iubit de acest Dumnezeu, care ni l-a dat pe Fiul său nouă și care ne-a arătat Iubirea sa fără de limite. Aș vrea ca fiecare dintre voi să simtă bucuria de a fi creștin” ¹¹³. Și exact pentru ca să simțim aceasta, Dumnezeu a dorit să-și manifeste către noi iubirea sa paternă... și maternă.

Iubirea „maternă” a lui Dumnezeu apare așa cum este exprimată în diferite momente pe parcursul Scripturii; poate că pasajul cel mai cunoscut este cel al lui Isaia: „Uită, oare, o femeie de copilul pe care-l alăptează, fără ca să aibă milă de fiul sânului ei? Chiar dacă ea ar uita, eu nu te voi uita” (Is 49,15); sau într-un fel chiar mai explicit: „precum cineva pe care mama sa îl consolează, tot astfel Eu vă voi consola” (Is 66,13). Totuși, Dumnezeu a dorit să meargă mai departe și să ne-o dea chiar pe Maica sa, acea femeie din care s-a întrupat Fiul preaiubit. Creștinii din toate timpurile au descoperit, de aceea, că Maria este o cale privilegiată și în special accesibilă către Iubirea infinită a lui Dumnezeu cel care iartă.

Câteodată putem să întâlnim persoane cărora chiar li se pare că este prea abstract să i se adreseze lui Dumnezeu sau care nu îndrăznesc să-L privească pe Cristos în mod direct : este cam ca la acei copii care preferă să se adreseze mamei lor, înainte de tatăl lor, atunci când au făcut ceva rău sau au spart un obiect valoros... În același fel, „mulți păcătoși nu pot să spună „Tatăl Nostru”, dar spun, totuși „Ave Maria” ¹¹⁴. Și astfel, prin Maria „revin” la Isus.

La Maria, cu tandrețea copiilor

Descoperirea importanței Mariei, în viața Sfântului Josemaría, vine împreună cu trăirile din copilăria spirituală. Într-un loc din *Drum*, care s-a născut în niște momente dificile, el a scris: „Maică! – Cheam-o tare, tare. – Ea te ascultă, te vede poate în primejdie și-ți oferă, Maica ta Sfânta Maria, cu harul Fiului Său, mângâierea sânelui Ei și blândețea dezmierdărilor Sale. Și te vei simți întărit pentru noua luptă” ¹¹⁵. Cei care îl înconjurau nu știau, poate, în ce măsură le transmitea din propria sa experiență, prin aceste rânduri. În acei ani, Sfântul Josemaría învăța și el, să se apropie de Dumnezeu, precum face un copil mic.

Rod al acestui mod de a se ruga este lucrarea *Sfântul Rozariu* și, de asemenea, câteva capitole din *Drum. Descoperirile* pe care le-am trecut în revistă se înscriu în acest mod de a se adresa lui Dumnezeu și Mariei. De fapt, Sfântul Josemaría a parcurs acest drum de-a lungul întregii sale vieți. Cu puțin înainte de a-și petrece ultimul Crăciun pe acest pământ, îi mărturisea unui grup de fii ai săi: „De obicei mă abandonez și încerc să mă fac mic și să mă așez în brațele Preasfintei Fecioare. Îi spun Domnului: Isuse, fă-mi puțin loc! Hai să vedem cum încăpem amândoi în brațele Maicii tale! Și gata. Dar voi, urmați-vă drumul vostru : al meu nu are de ce să fie al vostru (...) să trăiască libertatea!” ¹¹⁶.

Fără a fi unicul mod de a reuși, să facem *precum copiii* ușurează atitudinii ca cea a umilinței sau a abandonului plin de speranță, în diverse circumstanțe ale vieții. Este, de asemenea, și o manieră de a câștiga în simplitate și naturalețe, atunci când ne adresăm lui Dumnezeu. În afară de asta, pentru că este un drum marcat de recunoașterea propriei fragilități și dependențe, permite deschiderea lui Dumnezeu, cu un efort mai mic, a ușilor propriei noastre inimi, adică a propriei noastre intimități.

Copiii sunt vulnerabili și tocmai de aceea sunt atât de sensibili la iubire: ei înțeleg profund gesturile și atitudinile celor mai mari decât ei. De aceea, este necesar să ne lăsăm *atinși* de Dumnezeu și să-i deschidem porțile propriului nostru suflet. Și Papa le-o propunea tinerilor: „El ne întreabă dacă dorim o viață deplină. Iar eu, în numele său, vă întreb: Voi vreți o viață împlinită? Începe din acest moment prin a te lăsa emoționat” ¹¹⁷. Să ai inimă nu înseamnă să te lași pradă afectării sau unei sensibilități exagerate, care sunt o simplă caricatură a autenticei tandreți.

Dimpotrivă, a-ți redescoperi inima, a te lăsa emoționat, poate să însemne un drum de a ajunge la Dumnezeu. „Sărmana mea inimă tânjește după tandrețe – nota Sfântul Josemaría în 1932 –. *Si oculus tuus scandalizat te ...* Nu, nu este nevoie să o arunci departe: căci nu se poate trăi fără inimă. (...) Și această tandrețe pe care ai pus-o în oameni, ce îndestulată rămâne, copleșită, atunci când omul Te caută, cu blândețea (care te-a dus la moarte) divinei tale Inimi!” ¹¹⁸. La Maria – și prin Ea la Isus – se poate merge pe drumul tandreții, care este modul prin care copiii înțeleg să-și cunoască maicile și să le încredințeze întreaga lor viață. Prin acesta și prin alte drumuri pe care Dumnezeu ni le poate sugera, noi putem intra într-o imensă Mediterană: aceea de a avea în Ceruri o Maică preafrumoasă, preasfânta Maria.

EPILOG

Descoperirea diferitelor *Mediterrane* pe care le-am trecut în revistă în aceste articole au lărgit inima Sfântului Josemaría într-un fel de nespus. Ca atunci când mergi, pas cu pas, ținut de mâna Domnului, el a înțeles sensul Crucii, care l-a făcut să se simtă fiu al unui Părinte plin de Iubire; a descoperit Iubirea lăuntrică și apropiată a lui Isus; a învățat să se lase iubit de către Dumnezeu, Mângâietorul nostru divin, încredințat în El mai mult decât în propriile sale forțe; și, puțin câte puțin, a știut să-i acorde întâietate Sfântului Duh în viața sa spirituală și în acțiunile sale de pe pământ. El a înțeles, în definitiv, că plenitudinea vieții creștine nu constă în a îndeplini o serie de sarcini, să ajungi la un anumit standard sau în a „realiza lucruri extraordinare, ci în *a se uni cu Cristos*, a trăi misterul împreună cu El, a face ale noastre atitudinile Lui, gândurile și comportamentele sale. Sfințenia *se măsoară prin statura pe care Cristos o dobândește în noi* , în gradul în care, prin forța Duhului Sfânt, ne modelăm întreaga viața conform cu a Lui” ¹¹⁹ .

Urmând pașii Sfântului Josemaría și noi putem să-i cerem lui Dumnezeu să ne lase să intrăm în acele *Mediterrane* ale vieții interioare, în acele peisaje, atât de cunoscute... dar, totodată, imense, care ne vor permite să pătrundem în profunzimea Iubirii lui Dumnezeu, pentru a putea, astfel, prin cuvânt și prin fapte, să le-o arătăm oamenilor” ¹²⁰ . Nu există un drum mai urgent... și nici mai frumos.

Notas

[←1]

Sf. Josemaría, *Forja*, nr. 540.

[←2]

Sf. Ecaterina de Siena, *Dialog*, c. 167.

[←3]

Sf. Chiril din Ierusalim, *Cateheză* 16, 16.

[←4]

Sf. Josemaría, Meditația din 24-XII-1969 (la A. Vázquez de Prada, *Fondatorul Opus Dei*, vol. 1, Rialp, Madrid 1997, p. 390).

[←5]

San Josemaría, *Însemnări intime*, nr. 1637 (la A. Vázquez de Prada, *Fondatorul Opus Dei*, vol. 1, p. 465).

[←6]

Sf. Josemaría, *E Cristos care trece*, nr. 64.

[←7]

Francisc, Omilia la Slujba de inițiere a Pontificatului, 19-III-2013.

[←8]

Francisc, Omilie, 31-VII-2016.

[←9]

Benedict al IXVI-lea, Omilia la Slujba de inițiere a Pontificatului, 24-IV-2005.

[←10]

Sf. Josemaría, Scrisoare 25-I-1961, nr. 54 (la E. Burkhart, J. López, *Viața cotidiană și sfințenia din învățămintele Sfântului Josemaría*, vol. 2, Rialp, Madrid 2013, p. 20, nota 3).

[←11]

Sf. Josemaría, Adnotări din predicare, 6-VII-1974, la E. Burkhart, J. López, *Viața cotidiană și sfințenia din învățămintele Sfântului Josemaría*, vol. 2,p. 108.

[←12]

F. Ocáriz, Scrisoare pastorală, 14-II-2017, nr. 8.

[←13]

Sf. Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 143.

[←14]

Sf. Josemaría, *Brazdă*, nr. 860.

[←15]

Conf. de ex. F. Ocáriz, „Filiația divină” în *Dicționarul Sfântului Josemaría Escrivá de Balaguer*, Monte Carmelo, Burgos 2013, pp. 519-526.

[←16]

Anul jubiliar al Milostivirii a permis redescoperirea unora dintre ei. Conf. Consiliului Pontifical pentru Promovarea Noii Evanghelizării, *Milostivi precum Tatăl, Subsidii pentru Jubileul Milostivirii 2015-2016*.

[←17]

Sf. Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 150.

[←18]

Papa Francisc, Omilie, 31-VII-2016.

[←19]

Sf. Ioan Paul al II-ea, Omilie, 4-V-2003.

[←20]

Sf. Josemaría, *E Cristos care trece*, nr. 64.

[←21]

Sf. Ioan Paul al II-lea, Enc. *Dives in Misericordia* (30-XI-1980), nr. 5.

[←22]

Sf. Josemaría, *E Cristos care trece*, nr. 66.

[←23]

F. Ocariz - I. de Celaya, *A trăi ca fii ai lui Dumnezeu*, Eunsa, Pamplona 1993, p. 54.

[←24]

Sf. Josemaría, *E Cristos care trece*, nr. 66.

[←25]

Cfr. F. Ocáriz, Scrisoare pastorală, 14-II-2017, nr. 8.

[←26]

Sfântul Josemaría, *Drum*, nr. 88.

[←27]

Drum, ediție critico-istorică de P. Rodríguez, ed. a 3-a, Rialp, Madrid 2004, comentariu la nr. 88. Conf. R. Herrando, *Anii de seminar ai lui Josemaría Escrivá la Zaragoza (1920-1925)*, Rialp, Madrid 2002, pp. 197-201.

[←28]

Sfântul Josemaría, *Notițe intime* , nr. 1637 (citat din *Drum*, ediție critico-istorică, comentariu la nr. 422). Prima zi de reculegere a fost la 4 octombrie 1932. Textul a servit drept bază pentru *Forjă*, nr. 2.

[←29]

Scrisoare 29-XII-1947/14-II-1966 , nr. 11, citat din A. Vázquez de Prada, *Fondatorul Opus Dei* , vol. 1, Rialp, Madrid 1997, p. 308.

[←30]

Sfântul Josemaría, *E Cristos care trece*, nr. 169.

[←31]

Sfântul Josemaría, *Drum*, nr. 422.

[←32]

Cf. *ibid.*, nn. 244, 436.

[←33]

Sfântul Josemaría, *Forjă*, nr. 495.

[←34]

S. Canals, *Ascetică meditată* , Rialp, Madrid 2011, cap. “Jesús, como amigo” (Isus ca prieten).

[←35]

Sfântul Josemaría, *Drum*, nr. 91.

[←36]

Sfântul Augustin, *Solilocvii* II, 1.1.

[←37]

Sfânta Tereza a lui Isus, *Cartea vieții*, c. 8, nr. 5.

[←38]

Sfântul Josemaría, *Forjă*, nr. 738.

[←39]

Sfântul Josemaría, citat din *Două luni de cateheză* , vol. II, 651 (AGP, Biblioteca P04).

[←40]

S. Hahn, „Sfântul Josemaría Escrivá, cititor al Sfintei Scripturi”,
în *Romana*, 40 (2005).

[←41]

Amintirile lui F. Botella, în J.L. González Gullón, *DYA. Academia și Rezidența în istoria Opus Dei (1933-1939)*, Madrid, Rialp 2016, ed. a 3-a, 429.

[←42]

Sfântul Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu* , nr. 253.

[←43]

Fericitul Álvaro del Portillo, “Prezentare” la *E Cristos care trece*.

[←44]

Papa Francisc, Ex. Ap. *Evangelii gaudium* (24.11.2013), nr. 153.

[←45]

Sfântul Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu* , nr. 253.

[←46]

Benedict al XVI-lea, Ex. Ap. *Verbum Domini* , (30.10.2010), nr. 87.

[←47]

Mons. Javier Echevarría, “Sfântul Josemaría Escrivá, maestrul rugăciunii în viața obișnuită”, *Magnificat* 2006.

[←48]

Sfântul Josemaría, *Drum*, nr. 537.

[←49]

Amintire citat din A. Vázquez de Prada, *Fondatorul Opus Dei*, vol. II, Rialp, Madrid 2002, p. 555.

[←50]

Amintiri lui Francisco Ponz, în A. Vázquez de Prada, *Fondatorul Opus Dei*, vol. II, 407.

[←51]

DYA. Academia și Rezidența..., p. 342.

[←52]

Cf. *Mt* 10,40; 25,40; *Lc* 10,16.

[←53]

Sfântul Josemaría, *E Cristos care trece* , nr. 111.

[←54]

Amintiri lui F. Botella, în *DYA. Academia și Rezidența...* , p. 433.

[←55]

Amintiri lui J. Jiménez Vargas, în *DYA. Academia și Rezidența...* , p. 443.

[←56]

Citat din A. Vázquez de Prada, *Fondatorul Opus Dei* , vol. III, Rialp, Madrid 2003, p. 405.

[←57]

Papa Francisc, *Via Crucis împreună cu tinerii în timpul Zilei Mondiale a Tineretului*, 29.07.2016.

[←58]

Papa Francisc, Omilie, 27-IV-2014.

[←59]

Sfântul Bernard, Predică 61 (Despre cartea Cântarea cântărilor), 4. Multe mărturii despre această devoțiune și despre modul de a o trăi, pot fi găsite la P. Beteta, *Mirarón al que traspasaron*, Rialp, Madrid 2009.

[←60]

Sfântul Ioan de Ávila, Epistolar, scrisoarea 47. cf. Cant 2,16.

[←61]

Sfântul Josemaría, Însemnări intime, nr. 1799b, din 1933, la *Sfântul Rozariu*. Ediție critico-istorică, Rialp, Madrid 2010, comentariu la primul mister de slavă, p. 226, nota 5.

[←62]

„Am să rămân, în fiecare zi, îndeplinind o propunere veche în Rana Coastei Domnului meu”: Sfântul Josemaría, Însemnări intime, nr. 1763, din 1934; în *Drum*. Ediție critico-istorică, Rialp, Madrid 2004, a 3^a ed., comentariu la nr. 288.

[←63]

Sfântul Josemaría, Scrisoare către Juan Jiménez Vargas, 6.06.1938, în A. Vázquez de Prada, *Fondatorul Opus Dei*, vol. 2, Rialp, Madrid 2002, p. 288-289.

[←64]

Ibidem.

[←65]

Papa Francisc, Audiență generală, 12-IV-2017.

[←66]

Ibidem.

[←67]

Julio Martínez Mesanza, „Apărat”, în *Gloria*, Rialp, Madrid 2016.

[←68]

Papa Francisc, Omilie, 7-IV-2013.

[←69]

Sfântul Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 303.

[←70]

Sfântul Josemaría, *Sfântul Rozariu*, primul mister de slavă.

[←71]

Mons. Javier Echevarría, *Memoria del Beato Josemaría*, Rialp, Madrid
2000, p. 235.

[←72]

Papa Francisc, Ex. Ap. *Evangelii Gaudium* (24-IX-2013), nr. 270.

[←73]

Sfântul Josemaría, *E Cristos care trece*, nr. 127.

[←74]

Ibid., nr. 128.

[←75]

P. Rodríguez, comentariu la nr. 57 al ediției critico-istorică din *Drum*, p. 269.

[←76]

Sfântul Josemaría, *Însemnări intime*, nr. 864, în P. Rodríguez, *Drum*. Ediție critico-istorică, comentariu la nr. 57, pag. 270. Se face trimitere aici la un studiu de J.L. Illanes, “Trato con el Espíritu Santo y dinamismo de la experiencia espiritual. Consideraciones a partir de un texto del Beato Josemaría Escrivá”, în P. Rodríguez și al. *Sfântul Duh și Biserica: Al XIX-lea Simpozion Internațional de Teologie a Universității din Navarra*, Serviciul de Publicații al Universității din Navarra, 1999, 467-479.

[←77]

Sfântul Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 306.

[←78]

Cf. P. Rodríguez, *Drum*. Ediție critico-istorică, comentariu la nr. 57.
Autorul datează redactarea acestui punct cu data de 22-XI-1932.

[←79]

Sfântul Ioan Paul al II-lea, Scrisoare ap. *Novo millennio ineunte*, 6-I-2001,
nr. 4.

[←80]

S. Rubin, F. Ambrogetti, *Papa Francisc. Conversații cu con Jorge Bergoglio*, Ediciones B, Barcelona 2013, 48.

[←81]

Sfântul Ioan Paul al II-lea, *Novo millenio ineunte*, nr. 38.

[←82]

Ibid.

[←83]

Sfântul Josemaría, *Convorbiri*, nr. 40.

[←84]

Sfântul Josemaría, *E Cristos care trece*, nr. 134.

[←85]

Cf. F. Ocariz, *Scrisoare pastorală*, 14-II-2017, nr. 8.

[←86]

Sfântul Josemaría, *E Cristos care trece*, nr. 127.

[←87]

Sfântul Ioan Paul al II-lea, *Discurs*, 5-VI-2004.

[←88]

Ibid.

[←89]

Benedict al XVI-lea, *Ultimele conversații*, Mensajero, Bilbao 2016, p.
284.

[←90]

Ibid.

[←91]

Sfântul Josemaría, *E Cristos care trece*, nr. 130.

[←92]

J. Philippe, *La școala Sfântului Duh*, Rialp, Madrid 2005, p. 53. Despre această temă, în general, cf. pp. 45-64.

[←93]

Papa Francisc, Ex. Ap. *Evangelii Gaudium*, 24-XI-2013, nr. 20.

[←94]

F. Ocáriz, *Scrisoare pastorală*, 14-II-2017, nr. 9.

[←95]

Papa Francisc, *Audiența generală*, 31-V-2017.

[←96]

Sfântul Josemaría, *Forja*, nr. 994.

[←97]

Papa Francisc, *Evangelii gaudium*, nr. 262.

[←98]

Sfântul Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 244.

[←99]

Sfântul Ioan Paul al II-lea, Enc. *Redemptoris Mater*, 25-III-1987, nr. 23.

[←100]

Ibidem. nr. 45.

[←101]

Sfântul Josemaría, *Însemnări despre rugăciunea sa, cu voce tare, în vechea bazilică Nuestra Señora de Guadalupe* (México), 20-V-1970, în P. Casciaro, *Soñad y os quedaréis cortos*, a 11-a ed., Rialp, Madrid 1999, p. 223.

[←102]

Sfântul Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu* , nr. 296.

[←103]

Însemnări de la o reuniune de familie, 26-VII-1974 (*Crónica* 1975, p. 223, în AGP, biblioteca, P01). Imaginea se păstrează într-o galerie cu amintiri despre viața sa de la sediul central al Opus Dei, de la Roma.

[←104]

A. Vázquez de Prada, *Fondatorul Opus Dei*, vol. 1, pp. 410-411.

[←105]

Sfântul Josemaría, *Sfântul Rozariu* , al 2-lea mister de slavă.

[←106]

Sfântul Josemaría, *Însemnări intime* , nr. 820, 5-IX-1932, din *Sfântul Rozariu. Ediție critico-istorică* , introducere la al 2-lea mister de slavă, pag. 234.

[←107]

Ibidem.

[←108]

Sfântul Josemaría, *Drum*, nr. 495.

[←109]

Sfântul Josemaría, Text din Caietul al VI-lea, nr. 825, datat cu 17.09.1932,
în *Drum. Ediție critico-istorică* , comentariu la nr. 494.

[←110]

Sfântul Josemaría, Note de la o întrunire, Madrid 23.10.1972, din *Drum*.
Ediție critico-istorică , comentariu la nr. 494.

[←111]

Note de la un Colocviu cu Álvaro del Portillo, Madrid 4.09.1977, citate de P. Rodríguez, *Drum. Ediție critico-istorică* , comentariu la nr. 495. Sfântul Josemaría numea *Confidență* o discuție asemănătoare cu conversațiile de însoțire spirituală, care indică încredere și discreție, prin care acestea trebuie să se caracterizeze.

[←112]

«Fecioara, Maica Domnului și Maica noastră (...) este scurtătura prin care se ajunge la Dumnezeu». (J. Echevarría, “Iubirea pentru Preasfânta Maria din învățămintele Mons. Josemaría Escrivá de Balaguer”, *Palabra*, 156-157, (1978), pp. 341-345.

[←113]

Benedict al XVI-lea, *Audiența Generală* , 27-II-2013.

[←114]

J. Daniélou, *Misterul Adventului*, Cristiandad, Madrid 2006, p. 120.

[←115]

Sfântul Josemaría, *Drum*, nr. 516.

[←116]

Sfântul Josemaría, *Însemnări de la o predică* , 20.12.1974, în E. Burkhart, J. López, *Viața cotidiană și sfințenia în învățăturile Sfântului Josemaría* , vol. 2, p. 68.

[←117]

Papa Francisc, *Discurs*, 28-VII-2016.

[←118]

Sfântul Josemaría, *Însemnări intime*, nr. 1658, 9-X-1932, din *Drum. Ediție critico-istorică*, comentariu la nr. 118. Cf. Mc 9,47.

[←119]

Benedict al XVI-lea, *Audiența Generală*, 13-IV-2011.

[←120]

Sfântul Josemaría, *E Cristos care trece*, nr. 97.